

Határozatok Tára

VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. szeptember 6.¹

C-277/10. sz. ügy

Martin Luksan
kontra
Petrus van der Let

(A Handelsgericht Wien [Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„93/83/EGK irányelv — 2006/116/EK irányelv — 2001/29/EK irányelv — 2005/115/EK irányelv — A főrendezőnek a filmalkotáshoz fűződő szerzői jogállása — A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő telepítése — Feltételek — A Berni Uniói Egyezmény 14bis cikke — Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikke — A szerző méltányos díjazása — A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja — Magáncélú többszörözésre vonatkozó díjigények — Méltányos díjazás”

Tartalomjegyzék

I	– Bevezetés	3
II	– Az alkalmazandó jog	4
	A – Nemzetközi jog	4
	B – Uniói jog	5
	1. Az Alapjogi Charta	5
	2. A 93/83 irányelv	5
	3. A 93/98 irányelv	6
	4. A 2001/29 irányelv	6
	5. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv	8
	a) A 92/100 irányelv	8
	b) A 2006/115 irányelv	8

¹ – Eredeti nyelv és az eljárás nyelve: német.

C – Nemzeti jog	9
III – A tényállás, a nemzeti bíróság előtti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések .	10
A – Tényállás	10
B – A nemzeti bíróság előtti eljárás.....	11
1. A kizárólagos felhasználási jogokról	11
2. A törvényben előírt díjigényekről	11
C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések	12
IV – A Bíróság előtti eljárás	13
V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés első részéről	13
A – A felek fő érvei.....	14
B – A jogkérdésről	17
1. A filmalkotás főrendezőjének szerzői minősége	17
a) A 93/83 irányelvről	17
b) A 2001/29 irányelvről	18
c) Közbenső következtetés	19
2. Szükséges a kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg a főrendezőre mint a film szerzőjére telepíteni?	20
a) A kizárólagos felhasználási jogoknak eleve a filmszerzőre történő telepítése	20
b) A filmszerző kizárólagos felhasználási jogainak korlátozására vonatkozó hatáskör	20
c) A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő eredeti telepítésének elfogadhatóságáról	22
d) Közbenső következtetés	22
3. A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő eredeti telepítésének feltételeiről	23
a) Arról, hogy nem lehet analógiát teremteni a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésével	23
b) Az uniós jogi előírásokról	24
i) Szerződés fennállása	24
ii) Eltérő kikötésekre vonatkozó lehetőség	24
iii) Megfelelő díjazáshoz való jog	24

– A főrendező mint filmszerző szerzői joga: alapjogilag védett tulajdonosi jogállás	25
– A tulajdonosi jogállásba történő beavatkozás igazolásának feltételei	25
iv) Közbenső következtetés	26
4. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondatához hasonló szabályozásnak az uniós jogi előírásokkal való összeegyeztethetősége	26
VI – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részéről, valamint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdéstről	27
A – A felek fő érvei	28
B – A jogkérdésről	29
1. Előzetes megjegyzés	29
2. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazásról	30
a) Kit illet meg a méltányos díjazás?	30
b) További előírások	31
3. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondatához hasonló nemzeti szabályozás uniós jogi előírásokkal való összeegyeztethetősége	31
VII – Kiegészítő megjegyzés	33
VIII – Végkövetkeztetések	33

I – Bevezetés

1. A Handelsgericht Wien (a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) előzetes döntéshozatal iránti jelen kérelme a szerzői jog területére irányul, és lényegében három olyan kérdést tesz fel, amely egy film szerzőjének és előállítójának jogaira vonatkozik.

2. A kérdést előterjesztő bíróság először is azt szeretné tudni, hogy a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről (kodifikált változat) szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² (a továbbiakban: 2006/116 irányelv) csak ezen irányelv alkalmazásában határozza meg a film szerzőjének fogalmát, vagy ennek a fogalommeghatározásnak a hatálya túlmutat az irányelv keretein.

3. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt a kérdést teszi fel, hogy a film többszörözésére, műholdas sugárzására és egyéb módon – elsősorban a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel útján – történő nyilvánossághoz közvetítésére vonatkozó kizárólagos felhasználási jogok eredetileg a film előállítóját, nem pedig a film szerzőjét, illetve szerzőit illetik-e meg. A kérdést előterjesztő bíróság ezt a kérdést a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékös továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői

2 – HL L 372., 12. o.

és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló, 1993. szeptember 27-i 93/83/EGK tanácsi irányelv³ (a továbbiakban: 93/83 irányelv) 2. cikkére, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁴ (a továbbiakban: 2001/29 irányelv) 2. és 3. cikkére tekintettel teszi fel. E rendelkezések szerint az említett kizárólagos felhasználási jogok alapvetően a filmalkotás szerzőjét illetik meg.

4. A jelen ügyben továbbá az a kérdés merül fel, hogy kit illet a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazás, ha a tagállamok a magáncélú használatra szánt másolatok tekintetében ezen irányelv 2. cikke alapján korlátozzák a filmek többszörözési jogait.

II – Az alkalmazandó jog

A – Nemzetközi jog

5. Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Unió Egyezmény Párizsban 1971. július 24-én felülvizsgált szövegének⁵ (a továbbiakban: Berni Unió Egyezmény) 14bis cikke a következőket állapítja meg:

„(1) A filmalkotás, mindazon művek szerzői jogainak sérelme nélkül, melyek adaptáció vagy reprodukció alapjául szolgálhatnak, mint eredeti mű részesül oltalomban. A filmalkotást megillető szerzői jog jogosultja ugyanazokat a jogokat élvezi, mint amelyek valamely eredeti mű szerzőjét megilletik; ide kell érteni az előző cikkben említett jogokat is.

(2)

- a) A filmalkotásra vonatkozó szerzői jog jogosultjának meghatározása azon ország törvényhozó szerveinek hatáskörébe tartozik, ahol a védelmet igénylik.
- b) Az Unióhoz tartozó olyan országokban azonban, melynek törvénye jogosultként ismeri el a filmalkotás létrehozásához való közreműködői hozzájárulás szerzőit is, e szerzők, ha a közreműködői hozzájárulást kötelezettségvállalás alapján teljesítették, ellenkező vagy különleges kikötés hiányában nem ellenezhetik a filmalkotás többszörösítését, a filmalkotás forgalomba hozatalát, bemutatását és nyilvános előadását, a közönség részére vezeték útján történő közvetítését, sugárzását, a nyilvánosság számára történő átvitelét, felirattal ellátását és a szöveg szinkronizálását.
- c) Azt a kérdést, hogy a fent említett kötelezettségvállalásnak írásbeli szerződés, vagy ezzel egyenértékű írásbeli okirat formáját kell-e öltenie ahhoz, hogy az előző b) alpont alkalmazást nyerjen, annak az Unióhoz tartozó országnak a törvénye szabályozza, ahol a film gyártójának székhelye vagy állandó lakóhelye van. Az Unióhoz tartozó azon ország törvényhozó szerveinek azonban, ahol a védelmet igénylik, joga lesz, hogy előírja: e kötelezettségvállalásnak írásbeli szerződés, vagy ezzel egyenértékű írásbeli okirat formáját kell öltenie. Azok az országok, melyek élnek ezzel a joggal, kötelesek erről a Vezérigazgatót írásbeli nyilatkozatban értesíteni: a Vezérigazgató e nyilatkozatot haladéktalanul közli az Unió valamennyi országával.
- d) »Ellenkező vagy különleges kikötés« alatt mindazt a megszorító feltételt érteni kell, amely az említett kötelezettségvállalás részét képezi.

3 — HL L 248., 15. o., magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 134. o.

4 — HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.

5 — Kihirdette az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet.

(3) Hacsak az ország törvénye nem rendelkezik másként, a fenti (2) b) bekezdés rendelkezéseit sem a film megvalósítása céljából készült forgatókönyvek, párbeszédés jelenetek, zeneművek szerzőire, sem a film főrendezőjére nem lehet alkalmazni. De az Unióhoz tartozó azok az országok, amelyeknek törvénye nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelynek értelmében az előbb idézett (2) b) bekezdést a rendezőre alkalmazni kell, erről a Vezérigazgatót írásbeli nyilatkozatban kötelesek értesíteni, aki e nyilatkozatot haladéktalanul közli az Unió valamennyi többi országával.”

B – *Unió jog*

1. Az Alapjogi Charta

6. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 17. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, azzal rendelkezzen, és örökül hagyja. Tulajdonától senkit nem lehet megfosztani, kivéve ha ez közérdekből, törvényben előírt esetekben és feltételekkel, az ezáltal elszenvedett veszteségeikért kellő időben fizetett méltányos összegű kártalanítás mellett történik. A tulajdon használatát, az általános érdek által szükségessé tett mértékben, törvénnyel lehet szabályozni.

(2) A szellemi tulajdon védelmet élvez.”

2. A 93/83 irányelv

7. A 93/83 irányelv (24)–(26) preambulumbekkezdése a következőképpen rendelkezik:

„(24) mivel a jogközelítés, amelyet ezen irányelv kilátásba helyez, szükségessé teszi a szerzők, előadóművészek, hangfelvétel-előállítók és műsorsugárzó szervezetek magas szintű védelmét biztosító rendelkezések harmonizációját; mivel ezen jogharmonizáció nem teheti lehetővé, hogy egy műsorsugárzó szervezet tevékenységi helyének áthelyezésével, az audiovizuális produkciók költségén a jogvédelem eltérő szintjeit kihasználja;

(25) mivel a műholdas nyilvánossághoz közvetítéssel kapcsolatos szomszédos jogok védelmét a [...] 92/100/EGK [...] irányelvnek megfelelően kell biztosítani; mivel különösen ezúton lehet biztosítani, hogy az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók megfelelő díjazásban részesüljenek előadásainak vagy hangfelvételeiknek műhold útján a nyilvánosság számára történő közvetítéséért;

(26) mivel a 4. cikk rendelkezései nem akadályozzák a tagállamokat abban, hogy kiterjessék a 92/100/EGK 2. cikkének (5) bekezdésében meghatározott védelmet a 4. cikk által szabályozott kizárólagos jogokra, sem abban, hogy az előadók hivatkozott cikkben említett kizárólagos jogai tekintetében megdönthető védelmet állítsanak fel a felhasználás engedélyezésére vonatkozóan, feltéve, hogy e védelem összeegyeztethető az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló nemzetközi egyezményvel.”

8. A 93/83 irányelv 1. cikke több fogalommeghatározást tartalmaz. E cikk (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában a filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét a mű szerzőjének vagy egyik szerzőjének kell tekinteni. A tagállamok rendelkezhetnek más személyek társszerzővé minősítéséről is.”

9. A 93/83 irányelv 2. cikke a műholdas műsorsugárzásról szóló fejezetben található, és a sugárzási jogot szabályozza. A következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok kizárólagos jogot biztosítanak a szerző számára szerzői jogi védelemben részesülő műveinek műholdas nyilvánosságához közvetítése engedélyezésére e fejezet rendelkezéseinek megfelelően.”

10. A 93/83 irányelv 4. cikke az előadók, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek jogaira vonatkozik. E cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) A műholdas nyilvánosságához közvetítés esetében az előadók, hangfelvétel-előállítók és műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmére a 92/100/EGK irányelv 6., 7., 8., és 10. cikke irányadó.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában, a 92/100/EGK irányelv szerinti »vezeték nélküli sugárzás« fogalmába beleértendő a műholdas nyilvánosságához közvetítés is.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt jogok gyakorlására a 92/100/EGK 2. cikkének (7) bekezdése és 12. cikke alkalmazandó.”

3. A 93/98 irányelv

11. A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: 93/98 irányelv) (4) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:

„Ezen irányelv rendelkezései nem érintik a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdése b), c) és d) pontjának, valamint (3) bekezdésének tagállamok általi alkalmazását.”

12. Ezen irányelv 2. cikke a filmalkotások és az audiovizuális művekre vonatkozik, és a következőket határozza meg:

„(1) A filmalkotás és az audiovizuális mű szerzőjének vagy egyik szerzőjének a mű főrendezőjét kell tekinteni. A tagállamok további személyeket is megjelölhetnek szerzőtársként.

(2) A filmalkotások és audiovizuális művek védelmi ideje a következő személyek közül utoljára elhunyt személy halálától számított 70 év, függetlenül attól, hogy azok szerzőtársként vannak-e feltüntetve: a főrendező, a forgatókönyvíró, a dialógus szerzője és a kifejezetten a filmalkotás vagy audiovizuális mű számára írt zene szerzője.”

13. A 2006/116 irányelv kodifikálta a 93/98/EGK irányelvet. Amennyiben a védelmi időről szóló irányelvre történik hivatkozás, úgy ez a 2006/116 irányelvre vonatkozik. Mivel azonban a fenti rendelkezések semmiben sem térnek el a 93/98 irányelv rendelkezéseitől, az észrevételek a 93/98 irányelvre is megfelelően vonatkoznak.

4. A 2001/29 irányelv

14. A 2001/29 irányelv (20) preambulumbekzdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv az e területen elfogadott hatályos irányelvekben – így különösen a 91/250/EGK, a 92/100/EGK, a 93/83/EGK, a 93/98/EGK és a 96/9/EK irányelvben – megfogalmazott alapelveken és szabályokon nyugszik, azokat továbbfejleszti, illetve az információs társadalom összefüggésébe helyezi őket. Ezen irányelv rendelkezései – hacsak az eltérően nem rendelkezik – az említett irányelveket nem érintik.”

15. A 2001/29 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv – a 11. cikkben említett esetek kivételével – nem érinti és semmilyen módon nem befolyásolja

[...]

- b) a bérleti és haszonkölcsönzési joggal, illetve a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokkal;
- c) a műholdas műsorsugárzásra és a vezeték útján történő továbbközvetítésre alkalmazandó szerzői és szomszédos jogokkal;
- d) a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejével;

[...] kapcsolatos hatályos közösségi rendelkezéseket.”

16. A 2001/29 irányelv 2. cikke a következőket tartalmazza:

„A többszörözési jog

A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

- a) a szerzők számára műveik tekintetében;
- b) az előadóművészek számára előadásaik rögzítése tekintetében;
- c) a hangfelvétel-előállítók számára hangfelvételeik tekintetében;
- d) a filmek első rögzítése előállítói számára filmjeik eredeti és többszörözött példányai tekintetében;
- e) a műsorsugárzó szervezetek számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is.”

17. A 2001/29 irányelv 3. cikke a következőket írja elő:

„A művek nyilvánossághoz közvetítésének, valamint a védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének joga

(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

(2) A tagállamok biztosítják a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát akár vezetékes akár vezeték nélküli, illetve oly módon történő hozzáférhetővé tétel esetében is, amikor a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg:

- a) az előadóművészek számára előadásaik rögzítése tekintetében;

- b) a hangfelvétel-előállítók számára hangfelvételeik tekintetében;
- c) a filmek első rögzítése előállítói számára filmjeik eredeti és a többszörözött példányai tekintetében;
- d) a műsorsugárzó számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésben foglalt jogok nem merülnek ki a nyilvánossághoz közvetítés vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel egyetlen, e cikkben említett cselekménye révén sem.”

18. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg a következő esetekben:

[...]

- b) bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve, hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek, amelynek meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy az érintett művel vagy más védelem alatt álló teljesítménnyel kapcsolatban alkalmaztak-e a 6. cikkben meghatározott műszaki intézkedést.”

5. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv

a) A 92/100 irányelv

19. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv⁶ a bérleti jog és a haszonkölcsönzési jog jogosultjára és tárgyára vonatkozik. A 2. cikk (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában a filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét a mű szerzőjének vagy egyik szerzőjének kell tekinteni. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy egyéb közreműködők szintén szerzőtársnak minősülnek.”

b) A 2006/115 irányelv

20. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat)⁷ (a továbbiakban: 2006/115 irányelv) egységes szerkezetbe foglalta a 92/100 irányelvet.

6 — HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.

7 — HL L 376., 28. o.

21. Ezen irányelv 2. cikke a „Meghatározások” címet viseli. E cikk (1) és (2) bekezdése a következőket állapítja meg:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

[...]

(2) A filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét a mű szerzőjének vagy egyik szerzőjének kell tekinteni. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy egyéb közreműködők szintén szerzőtársnak minősülnek.”

22. A 2006/115 irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(4) A (6) bekezdésben foglaltak sérelme nélkül, ha előadóművészek egyénileg vagy csoportosan filmelőállítóval film alkotására irányuló szerződést kötnek, ellenkező szerződéses kikötés hiányában vélelmezni kell, hogy az előadóművészek – az 5. cikkben foglaltakra is figyelemmel – bérbeadási jogukat átengedték.

(5) A tagállamok a (4) bekezdésben foglalthoz hasonló vélelmet a szerzőkre vonatkozólag is bevezethetnek.”

23. A 2006/115 irányelv 5. cikkének (1)–(3) bekezdése értelmében:

„Méltányos díjazáshoz való elidegeníthetetlen jog

(1) Ha egy szerző vagy előadóművész hangfelvételre vagy egy film eredeti vagy többszörözött példányára vonatkozó bérbeadási jogát a hangfelvétel vagy film előállítójára ruházta vagy nekik átengedte, a szerző vagy előadóművész a bérbeadás ellenében továbbra is megfelelő díjazást követelhet.

(2) A bérbeadásért járó megfelelő díjazáshoz való jogról a szerző vagy előadóművész nem mondhat le.

(3) A méltányos díjazáshoz való jog érvényesítésével meg lehet bízni a szerzői jogok vagy az előadóművészi teljesítmények közös jogkezelését végző szervezetet.”

C – Nemzeti jog

24. Az irodalmi és művészeti alkotásokhoz fűződő szerzői és szomszédos jogokról szóló osztrák szövetségi törvény (Urheberrechtsgesetz, a továbbiakban: UrhG) a következőképpen rendelkezik:

„Ha a mű felhasználására jogosult személy vagy a 38. § (1) bekezdése alapján jogosult filmelőállító a műveket ellenérték fejében más személyeknek bérbe vagy haszonkölcsönbe adja, akkor a szerző a felhasználásra jogosulttól, illetve a film előállítójától megfelelő díjazást követelhet, amelyről nem mondhat le. Ha a haszonkölcsönzési díjigény a törvény vagy szerződés alapján más személyt illet meg, a szerző megfelelő díjazásra tarthat igényt, amelyről nem mondhat le.”

25. Az UrhG 38. §-ának (1) bekezdése értelmében:

„Az üzletszerűen előállított filmalkotásokhoz fűződő felhasználási jogok – a 39. § (4) bekezdésében foglalt korlátozás fenntartásával – a vállalkozás tulajdonosát (a film előállítóját) illetik meg. A szerző törvényben előírt díjigényei – amennyiben nem elidegeníthetetlenek, valamint a film előállítója és a szerző nem állapodott meg ettől eltérően – fele-fele arányban illetik meg a film előállítóját és a szerzőt. Ez a rendelkezés nem érinti a filmalkotás elkészítése során felhasznált művekhez fűződő szerzői jogokat.”

26. Az UrhG 39. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az a személy, aki az üzletszerűen előállított filmalkotás létrehozásához oly módon járult hozzá, hogy a létrejövő egységes mű ezáltal saját szellemi alkotásnak minősül, követelheti az előállítótól, hogy a filmben és a film reklámozásakor szerzőként tüntessék fel.”

27. Az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„Ha a sugárzott, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátott vagy kereskedelmi célból kép- vagy hanghordozón rögzített mű esetében jellegénél fogva számítani kell arra, hogy a 42. § (2)–(7) bekezdése szerinti kép- vagy hanghordozón történő rögzítéssel magáncélból többszörözni fogják, akkor a szerzőt megfelelő díjazás illeti meg (üres kazetta jogdíj), amennyiben a hordozót üzletszerűen és visszterhesen belföldi forgalomba hozzák; hordozónak minősülnek az ilyen többszörözésre alkalmas üres kép- és hanghordozók, vagy az erre a célra rendelt kép- és hanghordozók.”

III – A tényállás, a nemzeti bíróság előtti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A – Tényállás

28. Az alapeljárás felperese forgatókönyvírója és főrendezője a második világháború német háborús fényképészetéről szóló „Fényképek a frontról” című dokumentumfilmnek. Ez a dokumentumfilm kritikusan ábrázolja a háborús fényképészet kettősségét. A felperes e célból egyéni válogatást készített a terjedelmes képanyagból. A dokumentumfilm esetében filmalkotásról van szó.

29. Az alapeljárás alperese producer, és filmalkotások, valamint egyéb audiovizuális művek üzletszerű gyártásával foglalkozik. Az említett filmet is ő készítette (üzletszerűen).

30. Az alapeljárás felperes és alperese 2008. március 13-án „rendezői és szerzői megállapodást” kötött egymással, amely szerint az alapeljárás felperese forgatókönyvíróként és főrendezőként működik közre, az alapeljárás alperese pedig a film producere és értékesítésének szervezője.

31. Személyhez fűződő jogainak fenntartása mellett az alapeljárás felperese a filmre vonatkozó valamennyi szerzői és/vagy szomszédos jogát átruházta az alperesre. A jogáttruházás nem terjedt ki azonban a digitális hálózatokon keresztül történő nyilvánossághoz közvetítésre, és az úgynevezett Closed Circuit T-n – vagyis zártkörű felhasználók számára történő – és a „pay TV”-n keresztül – vagyis külön díjfizetéshez kötött (kódolt) – televíziós sugárzás jogára. A törvényben előírt díjigényekről szóló kifejezett megállapodásra nem került sor.

32. Az alapeljárás felperese a törvényben előírt díjigényeket, különösen az UrhG 42b §-a szerinti „üres kazetta jogdíjat” korábban, vagyis az említett „rendezői és szerzői megállapodás” megkötése előtt egy közös jogkezelő szervezet vagyonnevelésébe adta.

33. A film premierjére 2009. május 14-én került sor. Először a BR-alpha sugározta 2009. szeptember 7-én; a film kapható DVD-n is.

34. Az alapeljárás alperese a szóban forgó filmet az interneten is hozzáférhetővé tette, és erre vonatkozó jogait átengedte a „Movieeurope.com”-nak. A film erről a felületről is letölthető „video on demand” útján. Az alperes a filmről egy előzetest is feltett a „YouTube” internetes felületre, és a „pay TV”-jogokról is rendelkezett, mégpedig a „Scandinavia.tv” javára.

B – A nemzeti bíróság előtti eljárás

35. A felperes a kérdést előterjesztő bíróság előtt keresetet nyújtott be az alapeljárás alperesével szemben.

1. A kizárólagos felhasználási jogokról

36. Az alapeljárás felperese a szerződésben számára fenntartott felhasználási módok vonatkozásában az alperes által történő felhasználást, illetve jogátruházást szerződésszegésnek és szerzői jogsértésnek tekinti. Elsőként annak megállapítását kéri, hogy a nyilvánossághoz közvetítés joga (video on demand) és a zártkörű felhasználók számára történő televíziós közvetítés, valamint a „pay TV”-n keresztül történő televíziós közvetítés joga a forgatókönyv, és a felperes mint főrendező által alkotott filmalkotás tekintetében őt illeti meg.

37. Ezzel ellentétben az alapeljárás alperese szerint őt mint filmproducert a filmhez fűződő valamennyi kizárólagos felhasználási jog megilleti. A felperes által hivatkozott kizárólagos felhasználási jogok az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondatában foglalt szabályozás alapján eleve őt mint a film előállítóját illetik meg, nem pedig a felperest. A felperesnek a „rendezői és szerzői megállapodásban” foglalt fenntartása ezért érvénytelen.

38. A kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban kifejti, hogy az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint az üzletszerűen előállított filmalkotásokhoz fűződő felhasználási jogok a film előállítóját illetik meg. A fellebbviteli bíróságok ítélkezési gyakorlata ezt a nemzeti rendelkezést nem (vélelmezett) jogátruházásként értelmezi, hanem a felhasználási jogoknak eredetileg, közvetlenül kizárólag a filmelőállítóhoz történő telepítéseként. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdése első mondatának ezen értelmezése alapján az ezzel ellentétes megállapodások érvénytelenek, és a filmszerző vonatkozásában a jogok visszavonhatatlanok.

39. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy az UrhG 38. §-a (1) bekezdése első és második mondatának ezen értelmezése összeegyeztethető a közösségi joggal.

2. A törvényben előírt díjigényekről

40. Másodszor az alapeljárás felperese annak megállapítását kéri, hogy a törvényben előírt díjigények, különösen az UrhG 42b. §-ában meghatározott „üres kazetta jogdíj” fele arányban megilletik.

41. Az alapeljárás alperesének álláspontja ezzel szemben az, hogy őt mint a film előállítóját az UrhG szerinti törvényi díjigények, különösen az „üres kazetta jogdíj” is teljes mértékben megilletik, mert ezek osztják a felhasználási jogok sorsát. Ez nemcsak az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti, a díjazásnak a film előállítóját megillető felére vonatkozik, hanem a díjazásnak az ugyanezen rendelkezés szerint a film szerzőjét megillető másik felére is. A törvényi szabályozástól eltérő megállapodás megengedett, és a „rendezői és szerzői megállapodás” tartalmaz is ilyet.

42. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint a szerző törvényben előírt díjigényei – amennyiben nem elidegeníthetetlenek, és a film előállítója és a szerző nem állapodott meg ettől eltérően – fele-fele arányban illetik meg a film előállítóját és a szerzőt. A 38. § (1) bekezdésének második mondatában említett elidegeníthetlenséget az UrhG 16b. §-ának (5) bekezdése csak a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 5. cikke értelmében vett haszonkölcsönzési díj tekintetében írja elő. Más díjigényekről – különösen az „üres kazetta jogdíjról” – le lehet mondani.

43. A kérdést előterjesztő bíróság méltányosnak tartja a törvényben előírt díjigényekre vonatkozóan az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondatában foglalt szabályozást, amely szerint a film szerzőjét a díjazás fele illeti meg. Kétli azonban, hogy ez a szabály összeegyeztethető az uniós joggal, mivel a filmszerző díjigénye tekintetében nincsen lehetőség eltérésre.

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

44. A Bíróság Hivatalához 2010. június 3-án beérkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság az alábbi kérdéseket tette fel:

1. Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió jogának a szerzői és szomszédos jogok területére vonatkozó rendelkezéseit, különösen a 92/100 irányelv 4. cikkével, a műholdas műsorsugárzásról és a vezetékes továbbközvetítésről szóló irányelv 2. cikkével és az információs társadalomról szóló irányelv 2. és 3. cikkével, valamint az 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett a 92/100 irányelv 2. cikkének (2), (5) és (6) bekezdését, a műholdas műsorsugárzásról és a vezetékes továbbközvetítésről szóló irányelv 1. cikkének (5) bekezdését, és a védelmi időről szóló irányelv 2. cikkének (1) bekezdését, hogy a többszörözés, a műholdas sugárzás és egyéb módon, a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel útján történő nyilvánossághoz közvetítés hasznosításának jogai törvény erejénél fogva mindenképpen közvetlenül (eredetileg) a filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét vagy további, a tagállami jogalkotó által meghatározott filmszerzőket illetik, és nem – közvetlenül (eredetileg) és kizárólagosan – a film előállítóját; az Európai Unió jogával ellentétesek-e azok a tagállami törvények, amelyek a felhasználási jogokat törvény erejénél fogva közvetlenül (eredetileg) a filmelőállító részére biztosítják?

Az 1. kérdésre adott igenlő válasz esetén:

2. a. Az Európai Unió joga alapján fennmarad-e a tagállami jogalkotónak a bérleti és haszonkölcsönzési jogon kívül más jogokkal kapcsolatban is az a joga, hogy egy filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét vagy további, a tagállami jogalkotó által meghatározott filmszerzőket megillető felhasználási jogok vonatkozásában ilyen jogoknak a filmelőállítóra való átruházása érdekében az 1. pont szerinti jogszabályi vélelmet biztosítsanak, és – igenlő esetben – a 92/100 irányelv 4. cikkével összefüggésben értelmezett 2. cikkének (5) és (6) bekezdését be kell-e tartani?
- b. Kiterjed-e egy filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjének vagy további, a tagállami jogalkotó által meghatározott filmszerzőknek az eredeti jogosultsága a tagállami jogalkotó által méltányos díjazásra biztosított olyan igényre is, mint amilyen az UrhG 42b. §-ában szabályozott ún. üres kazetta jogdíj, illetve az információs társadalomról szóló irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazásra?

A 2b. kérdésre adott igenlő válasz esetén:

3. Az Európai Unió joga alapján fennmarad-e a tagállami jogalkotó azon joga, hogy egy filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjét vagy további, a tagállami jogalkotó által meghatározott filmszerzőket megillető, a 2. pont értelmében vett díjigényeknek a filmelőállítóra történő átruházására vonatkozóan jogszabályi vélelmet biztosítsanak, és – igenlő esetben – a 92/100 irányelv 4. cikkével összefüggésben értelmezett 2. cikkének (5) és (6) bekezdését be kell-e tartani?

A 3. kérdésre adott igenlő válasz esetén:

4. Összhangban áll-e az Európai Unió szerzői és szomszédos jogok területére vonatkozó előbb említett rendelkezéseivel egy tagállam azon törvényi rendelkezése, amely elismeri ugyan a filmalkotás vagy audiovizuális mű főrendezőjének vagy további, a tagállami jogalkotó által meghatározott filmszerzőknek a törvényben előírt díjigény felére vonatkozó jogát, azonban ezen jog gyakorlásakor lehetőséget enged eltérésre, következésképpen lemondásra?

IV – A Bíróság előtti eljárás

45. Az írásbeli szakaszban az alapeljárás felperese és alperese, az osztrák és a spanyol kormány, valamint a Bizottság terjesztett elő észrevételt.

46. A Bíróság 2011. május 11-én tárgyalást tartott, amelyen az alapeljárás felperesének és alperesének, az osztrák kormánynak és a Bizottságnak a képviselője vett részt, akik észrevételeiket kiegészítették, és kérdésekre válaszoltak.

V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés első részéről

47. A kérdést előterjesztő bíróság kételkedik abban, hogy az uniós joggal összeegyeztethető az olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata. Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében erre a nemzeti szabályozásra vonatkozóan továbbá azt fejti ki, hogy az ítélkezési gyakorlat és az uralkodó tudományos felfogás ezt nem a felhasználási jogoknak a filmelőállítóra történő vélelmezett átruházásaként értelmezi, hanem a felhasználási jogoknak eredetileg, közvetlenül kizárólag a filmelőállítóhoz való telepítéseként.

48. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés első része összhangban áll ezzel a rendelkezéssel.

49. A kérdést előterjesztő bíróság először is azt szeretné tudni, hogy a 92/100 irányelv 2. cikkének (2) bekezdéséből, a 93/83 irányelv 1. cikkének (5) bekezdéséből, a 93/98 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből és a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdéséből következik-e arra irányuló kötelezettsége a tagállamoknak, hogy a műholdas sugárzás, közvetlenül (eredetileg) a főrendezőre mint a film szerzőjére a többszörözés és az elsősorban a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel útján történő nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos hasznosításának jogait, valamint adott esetben további, az adott tagállam által meghatározott filmszerzőkre telepítse.

50. Abban az esetben, ha fennáll ilyen, a felhasználási jogoknak a filmszerzőkre történő eredeti telepítésére vonatkozó kötelezettség, a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné továbbá tudni, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal egy olyan nemzeti rendelkezés, amely jogszabályi vélelmet állapít meg arra vonatkozóan, hogy a főrendező az őt mint filmszerzőt megillető, említett felhasználási jogokat átruházta a film előállítójára, illetve megfelelő felhasználási jogokat biztosított számára.

51. Abban az esetben, ha egy ilyen jogszabályi vélelem az uniós jog szerint megengedhető, a kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt szeretné tudni, hogy milyen feltételeket kell támasztani az ilyen vélelemmel szemben, és hogy ebben az összefüggésben adott esetben a 92/100 irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezéseket is alkalmazni lehet-e.

A – A felek fő érvei

52. Az *alapeljárás felperese* és a *spanyol kormány* álláspontja szerint nem egyeztethető össze az uniós joggal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata.

53. A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott uniós jogi rendelkezések szerint a tagállamok kötelesek az említett kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg a film szerzőjére telepíteni.

54. A többszörözés és az elsősorban a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel útján történő nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos hasznosításának jogait illetően, amelyek a szerzőt a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikke alapján illetik meg, ez a kötelezettség a 93/98 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből következik. E rendelkezés szerint mindenestre a főrendezőt kell a filmalkotás szerzőjének tekinteni. Ez a rendelkezés – 2006/115 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésével és a 93/83 irányelv 2. cikkének (5) bekezdésével ellentétben – nemcsak az irányelv alkalmazásában érvényes, hanem horizontális, azaz általános hatállyal is bír.

55. Az *alapeljárás felperes* ebben az összefüggésben először is arra mutat rá, hogy a 2006/116 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének d) pontjában nem található arra vonatkozó utalás, hogy ez a rendelkezés csak az irányelv alkalmazásában érvényes. Egy olyan értelmezés továbbá, amely szerint ez a rendelkezés csak a 2006/116 irányelv alkalmazásában érvényes, jelentősen csökkentené a rendelkezés hatékony érvényesülését. Ezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdéséből ugyanis az következik, hogy a védelmi idő nem a film szerzőjének elhatározásától függ. Ellentmondásos lenne továbbá, ha az előadóművészeket a 2006/115 irányelv szerint megilletnék szomszédos jogok, egy film főrendezőjének ezzel szemben semmilyen jog nem járna.

56. A műholdas sugárzásra vonatkozó kizárólagos jog tekintetében ez a 93/83 irányelv 1. cikkének (5) bekezdéséből és 2. cikkéből következik.

57. Az *alapeljárás felperesének* álláspontja szerint az uniós jogi rendelkezéseket megfosztaná értelmüktől az olyan nemzeti előírás, amely alapján a filmalkotásokhoz fűződő, említett kizárólagos felhasználási jogokat a filmproducerekhez telepítenék. A spanyol kormány arra mutat rá, hogy a tagállamok természetesen a film előállítójának is biztosíthatnak filmalkotáshoz fűződő szerzői jogot. A film előállítóját is megilletheti eredetileg a filmalkotáshoz fűződő szerzői jog, de sohasem kizárólagosan.

58. Az *alapeljárás felperese* és a *spanyol kormány* álláspontja szerint mindazonáltal összeegyeztethetetlen az uniós jogi előírásokkal az olyan nemzeti szabályozás, amely arra vonatkozó jogszabályi vélelmet állít fel, hogy a főrendező a film előállítójára szerződéssel átruházta a vonatkozó felhasználási jogokat.

59. Sem a 2006/116 irányelv, sem a 93/83 irányelv nem tartalmaz jogszabályi vélelmek elfogadhatóságára vonatkozó szabályokat. Figyelembe kell azonban venni azt, hogy az ilyen vélelmek jelentősen megkönnyítik a szellemi tulajdonjogok forgalmazását a filmes szektorban. Különben az a veszély fenyegetné a film előállítóját, hogy a film befejezése után nem rendelkezne a film hasznosításához szükséges jogokkal, ami gátolná a filmgyártásba történő befektetéseket.

60. Egy ilyen vélelem mindazonáltal csak a 92/100 irányelv 2. cikkének (5) és (6) bekezdésében foglalt előírások átvétele esetén lenne elfogadható. Az *alapeljárás felperesének* álláspontja szerint a 92/100 irányelv 2. cikkének (5) és (6) bekezdésében foglalt előírások analógia útján történő alkalmazása mellett szól, hogy ezen irányelv (1) preambulumbekzdése szerint ezek az előírások nem csak a bérleti és haszonkölcsönzési jogra, hanem az irányelv értelmében vett előadóművészek szomszédos jogaira is vonatkoznak. Méginkább alkalmazandónak kell lenniük a főrendező szerzői jogára. A Bíróság továbbá

az Infopaq-ügyben⁸ szintén analógia alkalmazásával járt el, és ezért szerinte ez az eljárás mód megengedhető a másodlagos jog szintjén.

61. Következésképpen először is szerződéses viszonyoknak kell fennállnia a film rendezője és előállítója között. Másodszor a vélelemnek megdönthetőnek kell lennie Harmadszor a vélelemre vonatkozó szabálynak tartalmaznia kell a 92/100 irányelv 4. cikke értelmében vett méltányos díjazáshoz való elidegeníthetetlen jogot.

62. A tárgyaláson az alapeljárás felperese kiegészítette arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy miért csak a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv tartalmaz a vélelemre vonatkozó rendelkezéseket. Azért volt szükséges, hogy ezeket a szabályokat kifejezetten a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv tartalmazza, mert a Berni Uniói Egyezmény 14bis cikke nem alkalmazható a bérleti és a haszonkölcsönzési jogra.

63. Ezzel szemben az *alapeljárás alperese*, az *osztrák kormány* és a *Bizottság* azon az állásponton van, hogy összeegyeztethető az uniós joggal az olyan szabályozás, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata.

64. Az *alapeljárás alperesének* álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság által megnevezett, a főrendező szerzői jogáról rendelkező uniós jogi előírások hatálya az irányelv által szabályozott területre korlátozódik. Nem lehet ezeket a rendelkezéseket az alkotói elv általános megfogalmazásaként értelmezni.

65. Másodlagosan kifejti, hogy összeegyeztethetők az uniós joggal azok a nemzeti szabályok, amelyek szerint vélelmezni kell azt, hogy a főrendező a felhasználási jogokat átruházta a film előállítójára.

66. Ilyen szabályokra vonatkozóan nincsenek a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdéséhez hasonló uniós jogi előírások, mivel a 2006/116 irányelv nem tartalmaz ilyet.

67. Az *osztrák kormány* álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott uniós jogi rendelkezések nem írják elő azt, hogy a bíróság által megnevezett felhasználási jogokat eredetileg a film szerzőjére kell telepíteni. A szerzőség és az eredeti jogszerzés kérdését ezek a rendelkezések ugyanis nem kimerítő jelleggel szabályozzák.

68. Először is ez az álláspont összhangban áll a filmalkotások és audiovizuális művek szerzőségének kérdéséről szóló, 2002. december 6-i bizottsági jelentéssel. Eszerint a tagállamok a Berni Uniói Egyezmény 14bis cikkének (2) és (3) bekezdésére támaszkodhatnak. A Berni Uniói Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének a) pontja pedig biztosítja a Berni Unióhoz tartozó országok számára azt a jogot, hogy meghatározzák a filmalkotásra vonatkozó szerzői jog jogosultját.

69. Másodszor azt a körülményt, hogy az uniós jogalkotó a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében lemondott arról, hogy a szerző fogalom meghatározásának hatályát az „irányelv alkalmazására” korlátozza, nem feltétlenül kell úgy értelmezni, hogy a védelmi idő területén túlmutató harmonizációról van szó. A szerző fogalom meghatározása hatályának korlátozására ugyanis abból lehet következtetni, hogy a filmalkotás szerzőjének meghatározása a védelmi idő kiszámításához szükséges.

70. Harmadszor a 2006/116 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése olyan esetekre hivatkozik, amelyekben valamely tagállam különleges szerzői jogi rendelkezéseket alkalmaz együttesen létrehozott művek tekintetében, vagy a jogosultnak minősülő jogi személyek tekintetében. Ezzel elismeri a tagállamok arra vonatkozó lehetőségét, hogy ezekben az esetekben különleges rendelkezéseket állapítsanak meg a szerzőség meghatározására. Ellentmondásos lenne, ha ezt nem engednék meg a filmalkotások esetében, holott a gyakorlatban igen nagy szükség lenne arra, hogy a jogok a film előállítójánál összpontosuljanak.

8 — A Bíróság C-5/08. sz. Infopaq International ügyben 2009. július 16-án hozott ítélete (EBHT 2009., I-6569. o.).

71. Az osztrák kormány másodlagosan azt adja elő, hogy a felhasználási jogoknak a filmelőállítóra való átruházását vélelmező nemzeti szabályozások összeegyeztethetőek az uniós joggal. A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott uniós jogi előírások nem szabályozzák kimerítő jelleggel az ilyen vélelmeket. A 2006/116 irányelv (5) preambulumbekzdésében a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikkének (2) és (3) bekezdésére utal, amely a vélelmezett jogátruházás tekintetében eltérő rendelkezések alapjául szolgál. Ezen a 2001/29 irányelv sem változtatott.

72. Továbbá csak a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv tartalmaz a jogszabályi vélelmek kialakítására vonatkozó további előírásokat, így például azt, hogy díjgényről is rendelkezniük kell. Más területen ezért nincsenek ennek megfelelő uniós jogi előírások.

73. Az osztrák kormány a tárgyaláson azt is kifejtette, hogy nem ellentétes az UrhG 38. §-ának (1) bekezdésével a film előállítója és a film szerzője közötti eltérő megállapodás. A film előállítója és a film szerzője ezért megállapodhatnak abban, hogy a kizárólagos jogok a film szerzőjét illetik meg.

74. A Bizottság elsőként azt adja elő, hogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv nem releváns. A filmalkotás szerzőjének az irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt meghatározására vonatkozó szabályozásnak nincsen jelentősége, mivel ezt a szabályozást csupán erre az irányelvre vonatkozóan alkották meg. Jóllehet a 2006/115 irányelv e tekintetben kevésbé egyértelmű, mint a 92/100 irányelv, figyelembe kell venni, hogy a 92/100 irányelvet a 2006/115 irányelv csupán egységes szerkezetbe foglalta, és nem irányult annak érdemi módosítására.

75. Másodszor a 93/83 irányelv nem tartalmaz arra vonatkozó utalást, hogy harmonizált szerzői jogot biztosítana a filmalkotás főrendezőjének. Az irányelv csupán olyan anyagi jogi szabályokra hivatkozó normákat tartalmaz, amelyeket a műholdas nyilvánosságához közvetítés és a vezetékes közvetítés esetében figyelembe kell venni.

76. Először is az irányelv 2. cikke úgy rendelkezik, hogy kizárólagos jogot kell biztosítani a szerző számára – és így az irányelv 1. cikkének (5) bekezdése szerint a főrendező számára is – a filmalkotás műholdas nyilvánosságához közvetítésének engedélyezésére. Nem tartalmaz azonban kifejezett útmutatást arra vonatkozóan, hogy ezt a kizárólagosságot szerzői jog vagy más kizárólagos jog útján kell-e biztosítani.

77. A 93/83 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése továbbá csupán arra kötelezi a tagállamokat, hogy a határokon átlépő vezetékes továbbközvetítés esetén „az irányadó szerzői és szomszédos jogokat” tartsák tiszteletben. Ez az irányelv (27) preambulumbekzdéséből is következik, amely meglévő szerzői jogi és szomszédos jogi normákra utal. Az irányelv 4. cikke is a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv vonatkozó rendelkezéseire hivatkozik az alkalmazandó anyagi jogok meghatározásával kapcsolatban.

78. A Bizottság ebben az összefüggésben továbbá azt adja elő, hogy a 93/83 irányelv elfogadásakor a szerzőkre vonatkozó szerzői anyagi jogot még nem az uniós jog, hanem a Berni Uniós Egyezmény 11bis és 14bis cikke szabályozta. Jelenleg a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a nyilvánosságához közvetítés kiterjedt jogáról rendelkezik, amely a 93/83 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett műholdas nyilvánosságához közvetítést is magában foglalja. Ezért csak a 2001/29 irányelv, és nem a 93/83 irányelv alapján merül fel az a kérdés, hogy az adott jog megilleti-e a főrendezőt.

79. Harmadszor nem lehet a filmalkotás szerzőjének meghatározására vonatkozó, a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt szabályozást úgy értelmezni, hogy az a filmalkotás szerzőjét illetően a teljes szerzői jogi *acquis-t* harmonizálja. Ez a szabályozás csak a védelmi idő kérdésére vonatkozik. Tekintettel arra, hogy a filmalkotásoknak sok szerzője lehet, a szerző halálához kapcsolódó védelmi idő szabályozásánál meg kell határozni, hogy melyik lehetséges szerzőt kell figyelembe venni.

80. Negyedszer igaz, hogy a 2001/29 irányelv a vitatott jogokra vonatkozik. Az irányelv 2. cikke, 3. cikke és 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja azonban nem elegendő, mivel nem határozzák meg, hogy ki egy adott jog szerzője és jogosultja. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében, a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében és a 93/83 irányelv 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt fogalommeghatározásokhoz való kapcsolódásnak nincsen alapja. A 2001/29 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése, amely szerint a 2001/29 irányelv nem érinti ezeket az irányelveket, kimerítően szabályozza az ezekkel az irányelvekkel szemben fennálló viszonyt.

81. Végül a Bizottság arra mutat rá, hogy ezek az észrevételek összhangban állnak a filmalkotások és audiovizuális művek szerzőségének kérdéséről szóló, 2002. december 6-i jelentésével, amelyben arra az eredményre jutott, hogy az uniós jogi rendelkezések nem harmonizálták teljes körűen a filmalkotások, illetve az audiovizuális művek szerzőjének fogalmát.

B – A jogkérdésről

82. A kérdést előterjesztő bíróság először is azt a kérdést teszi fel, hogy az általa hivatkozott uniós jogi rendelkezések előírják-e egyes kizárólagos felhasználási jogoknak a filmalkotás főrendezőjére történő eredeti telepítését. Amennyiben erre a kérdésre igennel kell válaszolni, akkor azt szeretné továbbá tudni, hogy összeegyeztethető-e ezekkel a rendelkezésekkel, és ha igen, milyen feltételek mellett, ha egy nemzeti szabályozás vélelmezi ezeknek a felhasználási jogoknak a film előállítójára történő átruházását.

83. A következőképpen fogom megvizsgálni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket. Először azt fogom megvizsgálni, hogy egy film főrendezőjét a jelen ügyben releváns uniós jogi rendelkezések alkalmazásában filmalkotás szerzőjének kell-e tekinteni (1). Igenlő válasz esetében ezután azt vizsgálom, hogy az uniós jog kötelezően előírja-e a szóban forgó kizárólagos jogoknak a főrendezőre mint a film szerzőjére történő eredeti telepítését (2). Véleményem szerint ez nincsen így; annak a tagállamnak azonban, amely nem telepíti eredetileg a főrendezőre mint a film szerzőjére a szóban forgó kizárólagos jogokat, bizonyos előírásokra figyelemmel kell lennie (3). Végezetül azt fogom megvizsgálni, hogy milyen feltételek mellett egyeztethető össze az uniós jogi rendelkezésekkel egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata.

1. A filmalkotás főrendezőjének szerzői minősége

84. Először is az a kérdés vetődik fel, hogy valamely film főrendezőjét a jelen ügyben szóban forgó kizárólagos jogokra tekintettel a filmalkotás szerzőjének kell-e tekinteni. E tekintetben különbséget kell tenni a 93/83 irányelvben és a 2001/29 irányelvben szabályozott kizárólagos jogok között.

a) A 93/83 irányelvről

85. A kérdést előterjesztő bíróság többek között a filmalkotás műholdas nyilvánosságához közvetítéséhez fűződő jogra hivatkozott. A 93/83 irányelv 2. cikke szerint ez a filmalkotás szerzőjét, illetve szerzőit illeti meg. Az, hogy ki minősül e rendelkezés értelmében szerzőnek, az irányelv 1. cikkének (5) bekezdéséből következik. Eszerint ezen irányelv alkalmazásában a filmalkotás főrendezőjét a mű szerzőjének vagy egyik szerzőjének kell tekinteni, és emellett a tagállamok rendelkezhetnek más személyek társszerzővé minősítéséről is.

b) A 2001/29 irányelvről

86. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a többszörözés jogára és a nyilvánossághoz közvetítés jogára – beleértve a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel jogát is – hivatkozik, úgy ezeket a jogokat a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikke szabályozza. E rendelkezések szerint ezek a jogok a szerzőt illetik meg. A szerző fogalmát maga a 2001/29 irányelv azonban nem határozza meg.

87. Ebben az összefüggésben felmerül az a kérdés, hogy a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikke keretében alkalmazni lehet-e a filmszerzőnek a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalommeghatározását. E rendelkezés szerint legalább a főrendezőt kell a filmalkotás szerzőjének tekinteni, de emellett a tagállamok további személyeket is megjelölhetnek szerzőként.

88. Ennek a fogalommeghatározásnak az alkalmazása akkor lenne lehetséges, ha először is a 2001/29 irányelv megengedné más szerzői jogi irányelvek kapcsolódó alkalmazását, másodsor pedig a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a szerző fogalmának olyan meghatározását tartalmazná, amely nemcsak ezen irányelv, hanem a 2001/29 irányelv alkalmazásában is hatályos lenne.

89. Véleményem szerint mindkét feltétel teljesül.

90. Először is a 2001/29 irányelv megengedi más szerzői jogi irányelvek kapcsolódó alkalmazását.

91. Ez az irányelv (20) preambulumbekkezdéséből következik. Eszerint a 2001/29 irányelv az e területen elfogadott irányelvekben megfogalmazott alapelveken és szabályokon nyugszik. Ebben az összefüggésben többek között a 2006/116 irányelv is említésre kerül. Az irányelv így kifejezetten rendelkezik a 2006/116 irányelv rendelkezéseire való kapcsolódásról.

92. Az osztrák kormány és a Bizottság álláspontjával ellentétben a 2001/29 irányelv 1. cikkének (2) bekezdéséből nem lehet ennek ellenkezőjét levezetni. Bár ez a rendelkezés azt tartalmazza, hogy a 2001/29 irányelv alapvetően nem érinti és semmilyen módon nem befolyásolja többek között a 2006/116 irányelvben foglalt rendelkezéseket, ez nem jelenti azt, hogy nem lehet az ebben az irányelvben megfogalmazott alapelvekhez és szabályokhoz fordulni. Ez csupán annyit jelent, hogy a 2001/29 irányelv rendelkezéseit nem szabad úgy értelmezni, hogy azok kizorítsák a 2006/116 irányelvben foglalt rendelkezéseket.

93. Másodsor a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése olyan fogalommeghatározást tartalmaz, amelynek hatálya a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikkére is kiterjed.

94. Emellett szól először is ennek a rendelkezésnek a szövege. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében⁹ és a 93/83 irányelv 1. cikkének (5) bekezdésében foglalt, egyébként hasonló fogalommeghatározásoktól eltérően a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése nem korlátozza a filmszerző fogalommeghatározásának hatályát az irányelv alkalmazására.

95. Emellett szólnak továbbá a rendelkezés rendszertani összefüggései is. Az osztrák kormány és a Bizottság álláspontjával ellentétben a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében található, a film szerzőjére vonatkozó fogalommeghatározást ugyanis nem lehet az irányelv alkalmazására korlátozni. Ez ugyanis jelentősen akadályozná ennek a rendelkezésnek a hatékony érvényesülését. A Bizottság és

9 — Igaz, hogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 2. cikkének (2) bekezdésének jelenleg hatályos szövege nem korlátozza kifejezetten a fogalommeghatározást az irányelv alkalmazására. A Bizottság azonban jogosan mutat rá arra, hogy a jelenlegi szövegváltozat, azaz a 2006/115 irányelv csupán a 92/100 irányelv hivatalos egységes szerkezetbe foglalásának minősül. Az utóbbi irányelv – más tekintetben szó szerint egyező – 2. cikkének (2) bekezdése tartalmazott ilyen, az irányelv alkalmazására vonatkozó korlátozást. Mivel a hivatalos egységes szerkezetbe foglalás nem tartalmaz érdemi változtatásokat a felváltott jogi aktusokra vonatkozóan (lásd a jogszabályszovegek hivatalos egységes szerkezetbe foglalásának gyorsított munkamódszeréről szóló, 1994. december 20-i intézményközi megállapodás [HL C 102., 1996.4.4., 2. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 1. kötet, 348. o.] 1. pontját), a 2006/115 irányelv 2. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, mint amely tartalmaz ilyen korlátozást.

az osztrák kormány előterjesztésével ellentétben a 2. cikkének (1) bekezdésében található, a film szerzőjére vonatkozó fogalom meghatározás ugyanis semmilyen jelentőséggel nem bír a 2. cikk (2) bekezdése szerinti védelmi idő tartama és kezdete szempontjából.¹⁰ A 2006/116 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése szerint a védelmi időt egy kimerítő jelleggel meghatározott személyi kör tagjai közül utoljára elhunyt személy halálától kell számítani. Ebbe a személyi körbe a főrendező, a forgatókönyvíró, a dialógus szerzője és a kifejezetten a filmalkotás vagy audiovizuális mű számára írt zene szerzője tartozik, függetlenül azonban attól, hogy ezek a filmalkotás szerzői-e.

96. A 2006/116 irányelv keletkezésének története sem szól továbbá ez ellen. Miután a 2006/116 irányelvre vonatkozó, 1992. március 23-i első bizottsági tervezet még nem tartalmazott a filmszerzőségekre vonatkozó szabályozást,¹¹ az Európai Parlament sürgetni kezdte, hogy ezen a téren is jöjjön létre harmonizáció.¹² Az Európai Parlament által javasolt módosítások olyan rendszert tartalmaztak, amelyben szerzőtársnak minősül a filmalkotás valamennyi szellemi alkotója, akiket az irányelv szövegében egyenként fel kell sorolni.¹³ A mű összes szóba jöhető alkotójának ilyenfajta felsorolása azonban nem bizonyult kivitelezhetőnek a jogalkotási eljárás további menetében.¹⁴ Az irányelvre vonatkozó, 1993. január 30-i módosított bizottsági javaslat ezért arra – a később a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében (csupán apróbb nyelvi változtatásokkal) átvett – megfogalmazásra korlátozódott, miszerint a főrendező a filmalkotás egyik szerzőjének minősül, és a tagállamok egyébként diszkrecionális jogkörrel rendelkeznek.¹⁵ Igaz tehát, hogy a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése nem szabályozza kimerítően, hogy ki minősül a filmalkotás szerzőjének. Azt azonban biztosan meg lehet állapítani ebből a rendelkezésből, hogy kötelezően előírja, hogy legalább a főrendezőt a filmalkotás szerzőjének kell tekinteni. Ezt az értelmezést támasztja alá a Közösségen belüli filmalkotások és audiovizuális művek szerzőségével kapcsolatban a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és a Gazdasági és Szociális Bizottságnak beterjesztett, 2002. december 6-i bizottsági jelentés is. A Bizottság ebben a jelentésben kifejezetten azt állapította meg, hogy a 2006/116 irányelv a főrendezőt általános jelleggel a filmalkotás szerzőjeként határozza meg, és e tekintetben a szerző fogalmának részleges harmonizációját tartalmazza.¹⁶

97. Csupán kiegészítésként kell ebben az összefüggésben arra rámutatni, hogy a 2006/116 irányelv más olyan rendelkezést is tartalmaz, amelynek hatálya túlmutat a védelmi idő meghatározásán. Így például azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a fényképek mikor minősülnek a 2001/29 irányelv értelmében védelemben részesülő műnek, a 2006/116 irányelv 6. cikkét lehet alkalmazni.¹⁷

98. A 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből ezért az következik, hogy a főrendezőt a film szerzőjének kell tekinteni a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikke értelmében.

c) Közbenső következtetés

99. Közbenső következtetésként meg kell állapítani, hogy legalábbis a főrendezőt a 93/83 irányelv 2. cikkében és a 2001/29 irányelv 2. és 3. cikkében szabályozott kizárólagos jogok tekintetében filmszerzőnek kell tekinteni.

10 — Lásd Juranek, J., *Die Richtlinie der Europäischen Union zur Harmonisierung der Schutzfristen im Urheber- und Leistungsschutzrecht*, Manz, 1994., 34–35. o., amelyben a szerző rámutat arra, hogy a szerzőség és a védelmi idő megállapításának kérdése a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) és (2) bekezdésében elválik egymástól.

11 — COM(92) 33 végleges – SYN 395., HL C 92., 6. o., lásd e tekintetben: von Lewinski, S., „Der EG-Richtlinienvorschlag zur Harmonisierung der Schutzdauer im Urheber- und Leistungsschutzrecht”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil*, 1992., 724. és 730. o.

12 — A háttérben húzódó okokról részletesen lásd: Dworkin, G., „Autorship of Films and the European Commission Proposals for Harmonising the Term of Copyright”, *5 European Intellectual Property Review*, 1993., 151. és 154. o.; Juranek, J., *Harmonisierung der urheberrechtlichen Schutzfristen in der EU*, Manz 1994., 33. o.

13 — Lásd az A-3-0348/92 jogalkotási állásfoglalást (HL C 337., 209. o.).

14 — A háttérben húzódó okokról részletesen lásd Dworkin, G., 12. lábjegyzetben hivatkozott művének 154. oldalát és Juranek, J., 12. lábjegyzetben hivatkozott művének 33–34. oldalát.

15 — COM(92) 602 végleges – SYN 395., HL C 27., 7. o., különösen a módosító javaslat 1a. cikkének (2) bekezdése.

16 — COM(2002) 691 végleges, 8–9. o.

17 — Lásd a még folyamatban lévő C-145/10. sz. Painer-ügyre vonatkozóan 2011. április 12-én ismertetett indítványom 119–123. pontját.

2. Szükséges a kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg a főrendezőre mint a film szerzőjére telepíteni?

100. Most azt a kérdést fogom vizsgálni, hogy a vonatkozó uniós jogi rendelkezésekből származik-e arra irányuló kötelezettség a tagállamoknak, hogy a szóban forgó kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg a főrendezőnél mint a filmalkotás szerzőjénél keletkeztessék.

101. Ebben az összefüggésben először is arra kell rámutatni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezések a szóban forgó felhasználási jogokat alapvetően a filmalkotás szerzőjére telepítik (a). Figyelembe kell azonban venni a 2006/116 irányelv (5) preambulumbekzdését, amely szerint az irányelv rendelkezései nem érintik a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdése b), c) és d) pontjának, valamint (3) bekezdésének alkalmazását. A tagállamoknak így továbbra is lehetőségük van olyan szabályozás létrehozására, amely szerint a főrendező bizonyos körülmények fennállása esetén nem tilthatja meg a film bizonyos felhasználási módjait (b). Véleményem szerint ez feljogosítja a tagállamokat arra, hogy olyan nemzeti szabályozást hozzanak, amely szerint a kizárólagos felhasználási jogok eredetileg a film előállítójánál keletkeznek (c), amennyiben ennek során figyelembe veszik a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) és d) pontjából és (3) bekezdéséből, valamint az uniós alapjogi rendelkezésekből eredő kötelező előírásokat (d).

a) A kizárólagos felhasználási jogoknak eleve a filmszerzőre történő telepítése

102. Kiindulási pontként arra kell rámutatni, hogy a főrendezőt mint a 93/83 irányelv 2. cikke és a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében vett filmszerzőt alapvetően a következő kizárólagos felhasználási jogok illetik meg.

- a 93/83 irányelv 2. cikke alapján a filmalkotása műholdas nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére vonatkozó jog;
- a 2001/29 irányelv 2. cikke alapján a filmalkotása közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözése engedélyezésének, illetve megtiltásának joga;
- a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése alapján a filmalkotása vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésének illetve megtiltásának joga, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

b) A filmszerző kizárólagos felhasználási jogainak korlátozására vonatkozó hatáskör

103. A 2006/116 irányelv (5) preambulumbekzdése azonban leszögezi, hogy az irányelv rendelkezéseit – ideértve tehát a filmalkotás szerzőjének az irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt meghatározását is – úgy kell értelmezni, hogy ez ne érintse a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdése b), c) és d) pontjának, valamint (3) bekezdésének tagállamok általi alkalmazását.

104. A Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) pontja különös szabályozást tartalmaz arra az esetre vonatkozóan, amikor egyes személyeket egy filmalkotás létrehozásához való hozzájárulásuk alapján a filmalkotás szerzőjének ismernek el. Ha az ilyen személyek az említett közreműködői hozzájárulás teljesítését szerződésben vállalták, akkor annak ellenére, hogy szerzőnek minősülnek, főszabály szerint¹⁸ nem tilthatják meg a filmalkotás – különösen többszörözés és

18 — A 14bis cikk (2) bekezdésének b) és d) pontja alapján és abban az esetben, ha a közreműködői hozzájárulás teljesítésére kötelező szerződés nem tartalmaz ellenkező vagy különleges kikötést. Lásd e tekintetben a jelen indítvány 126. pontját.

nyilvánosságához közvetítés útján történő – hasznosítását. Igaz, hogy a Berni Unió Egylemény 14bis cikkének (3) bekezdése alapján ezt a rendelkezést főszabály szerint nem lehet a filmalkotás főrendezőjére alkalmazni. A Berni Unióhoz tartozó országok azonban a főrendezőre is alkalmazhatják ezt a szabályt.

105. A Berni Unió Egylemény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjában foglalt szabályozás arra a célra irányul, hogy abban az esetben is lehetővé tegye a film előállítója számára a film hasznosítását, ha az a film megalkotásában közreműködő személyekkel nem kötött kifejezett megállapodást az őket megillető jogok átruházására, illetve hasznosítására vonatkozóan.¹⁹ Ez a szabályozás figyelembe veszi a filmek kettős természetét. Egyrészt szellemi alkotófolyamat eredménye és szellemi alkotásokat feltételez. Másrészt költségigényes iparcikk. A Berni Unió Egylemény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja arra irányul, hogy a számos szerző és szerzői jog ne akadályozza a filmek hasznosítási lehetőségeit.

106. Ha ugyanis egy film hasznosításához minden egyes érintett szerző hozzájárulására szükség lenne, akkor ez sértené a filmforgalmazás jogbiztonságát, és nemcsak a film előállítóját érintené hátrányosan, hanem végső soron a többi közreműködőt is. Ezenkívül azt is figyelembe kell venni, hogy elegendő biztosíték hiányában a filmgyártás finanszírozása is nehezebbé válhatna.

107. Ezt a 2006/116 irányelv (5) preambulumbekzdésében található elgondolást a 2001/29 irányelv 2. cikke szerinti többszörözési joggal és a 2001/29 irányelv 3. cikke szerinti nyilvánosságához közvetítési joggal összefüggésben kell figyelembe venni. Ezek ugyanis a film szerzőjének a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében található fogalmához kapcsolódnak.

108. Ezeknek a hatálya a műholdas nyilvánosságához közvetítésnek a 93/83 irányelv 4. cikkében szabályozott jogára is kiterjed. Igaz, ez az irányelv nem tartalmaz a 2006/116 irányelv (5) preambulumbekzdésének pontosan megfelelő preambulumbekzdést.

109. Az említett gondolatmenet mellett szól azonban a 93/83 irányelv (35) preambulumbekzdése, amelynek alapján a tagállamok arra irányuló diszkrecionális jogkör illeti meg, hogy az irányelvben megfogalmazott célok elérését szolgálják, úgy, hogy nemzeti jogukban jogszabályi és közigazgatási rendelkezéseket hoznak, feltéve, hogy ezek nem ellentétesek ezen irányelv céljaival és a közösségi joggal összeegyeztethetőek. Az előbb említett megfontolások alapján ez a diszkrecionális jogkör többek között olyan nemzeti rendelkezések elfogadására vonatkozik, mint amilyenek a Berni Unió Egylemény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjában és (3) bekezdésében szerepelnek. Arra irányuló céljuk ugyanis, hogy a filmnek az előállítója által történő hasznosítását akkor is biztosítsák, ha a filmelőállító nem kötött megállapodást a filmalkotás létrehozásában közreműködő személyekkel az őket a közreműködésük alapján a filmalkotásra vonatkozóan megillető szerzői jogokról, összeegyeztethető a 93/83 irányelv céljaival. Azt, hogy ez a gondolat nem teljesen idegen a 93/83 irányelvtől, ezen irányelv 4. cikke, valamint (25) és (26) preambulumbekzdése is bizonyítja, amelyek a bérleti jogról és a haszonkölcsonzési jogról szóló irányelv hasonló rendelkezéseire hivatkoznak, amelyek azonban csak az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat megillető szomszédos jogokra vonatkoznak.

19 — Katzenberger, P., „Urheberrechtsverträge im Internationalen Privatrecht und Konventionsrecht”, in: *Urhebervertragsrecht – Festgabe für Gerhard Schricker zum 65. Geburtstag*, szerk.: Beier és mások, Beck 1995., 225. és 237. o.; Nordemann, W., Vinck, K., Hertin, P. W., és Meyer, G., *International Copyright and Neighboring Rights Law: commentary with special emphasis on the European Community*, VCH 1990., a Berni Unió Egylemény 14/14bis cikke, 10. pont.

110. Másodszor arra kell rámutatni, hogy az uniós jogalkotó a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében a főrendező szerzői jogállására vonatkozóan olyan, a 93/83 irányelv rendelkezéseit követően elfogadott szabályt hozott, amelynek hatálya a szerzői jog terén az uniós vívmányok egészére kiterjed. Véleményem szerint ebből is arra lehet következtetni, hogy az (5) preambulumbekkezdésben foglalt, a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjára és (3) bekezdésére vonatkozó hivatkozás minden olyan esetre vonatkozik, amelyben a főrendező mint filmszerző kizárólagos felhasználási jogairól van szó.

c) A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő eredeti telepítésének elfogadhatóságáról

111. Az alapeljárás felperesének álláspontja szerint csak az a nemzeti szabályozás egyeztethető össze az uniós jogi előírásokkal, amely a szóban forgó kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg a film szerzőjére telepíti. Ezért csak olyan nemzeti szabályozás lenne az uniós jogi előírásokkal összeegyeztethető, amely arra irányuló vélelmet állít fel, hogy ezeket a jogokat átruházták a film előállítójára, illetve engedélyt adtak neki ezeknek a jogoknak a hasznosítására.

112. Ezt az álláspontot nem lehet elfogadni.

113. Először is a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése kellően nyitottnak tűnik ahhoz, hogy olyan nemzeti rendelkezésre is kiterjedjen, amely alapján a kizárólagos felhasználási jogok eredetileg nem a főrendezőnél, hanem csak a film előállítójánál keletkeznek. A Berni Unió Egyezmény (2) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett (3) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a Berni Unióhoz tartozó országok olyan szabályozást vezethetnek be, amely szerint a főrendező nem tilthatja be a többszörözést és a nyilvánossághoz közvetítést. Számomra úgy tűnik, hogy ez a szöveg nem csak arra a szabályozásra vonatkozik, amely szerint ezek a jogok eredetileg a film szerzőjénél keletkeznek, és ezután vélelmezni kell a film előállítójára történő átruházást, hanem az olyan szabályozásra is, amely szerint ezek a jogok eredetileg a film előállítójánál keletkeznek.

114. Másodszor az ilyen megközelítés az adott nemzeti jogrendtől függően alkalmas lehet a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) és d) pontja és (3) bekezdése által kitűzött cél elérésére. Ha a kizárólagos felhasználási jogok eredetileg a film szerzőjénél keletkeznek, akkor az adott nemzeti jogrendtől függően fennáll a jogok előzetes átruházásának veszélye. Ilyen esetben a jogoknak a filmelőállítóra történő átruházásának vélelmezése nem elegendő ahhoz, hogy ki lehessen zárni a hasznosítás ellehetetlenülésének veszélyét.

d) Közbenső következtetés

115. Közbenső következtetésként meg kell állapítani, hogy a többszörözés és a – például a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel útján történő – nyilvánossághoz közvetítés, valamint a műholdas nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos hasznosításának jogai alapvetően a főrendezőt mint a filmalkotás szerzőjét, valamint adott esetben a film más szerzőit illetik meg. E szabály ellenére a tagállamok olyan nemzeti szabályozást is elfogadhatnak, amely szerint ezek a kizárólagos jogok eredetileg a film előállítójánál keletkeznek. Ez azonban csak abban az esetben elfogadható, ha a tagállam figyelembe veszi az ilyen szabályozásra vonatkozó uniós jogi feltételeket. Ezekre a feltételekre fogok kitérni a továbbiakban.

3. A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő eredeti telepítésének feltételeiről

116. Még ha a tagállamok el is fogadhatnak olyan nemzeti szabályozást, amely szerint a kizárólagos felhasználási jogok kizárólag és eredetileg a film előállítójánál keletkeznek, ennek során bizonyos feltételeket be kell tartaniuk. Az alapeljárás felperesének álláspontjával ellentétben ebben az összefüggésben nem hozható létre analógia a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésével (a). A Berni Uniók Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjából és (3) bekezdéséből és az alapvető jogokra vonatkozó előírásokból azonban megállapíthatók olyan szabályok, amelyek ezekhez a rendelkezésekhez képest ugyanis kevésbé pontosak, de lényegében hasonlóak (b).

a) Arról, hogy nem lehet analógiát teremteni a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésével

117. Az alapeljárás felperese és a spanyol kormány álláspontja szerint egy olyan ügyben, mint amilyen a jelen ügy, analógia útján alkalmazni lehet a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdését. E rendelkezések szerint a tagállamok olyan szabályt állapíthatnak meg, amely szerint, ha a filmalkotás szerzője a filmelőállítóval film előállítására irányuló szerződést köt, akkor vélemezni kell, hogy bérleti jogát átengedte. Ennek azonban egyrészt az a feltétele, hogy a szerződésben ne szerepeljen ellenkező kikötés, másrészt hogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 5. cikkében foglalt méltányos díjazáshoz való elidegeníthetetlen jog biztosítva legyen.

118. Ezt az álláspontot nem lehet elfogadni. A jelen ügyben nem lehet analógiát teremteni a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésével.

119. Először is nincsen szó szándékolatlan joghézagról.

120. Ezután arra kell rámutatni, hogy a Bizottságnak a 2006/116 irányelvre vonatkozó, 1993. január 7-i módosított javaslata²⁰ 1a. cikkének (3) bekezdésében kifejezetten tartalmazta egy olyan jogszabályi vélelem megállapításának lehetőségét, amely szerint vélemezni kell, hogy a filmelőállítást szerződésben vállaló filmszerzők hozzájárultak műveik hasznosításához; a szabályozási javaslat kifejezett hivatkozást is tartalmaz a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv megfelelő rendelkezésére. Az irányelvbe azonban végül nem került be a javaslatnak ez az eleme. Véleményem szerint az, hogy a jogalkotó szándékosan úgy döntött, hogy nem veszi át a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv megfelelő szabályait, kizárja az analógiát.

121. Továbbá olyan helyzetben, mint amilyenről a jelen esetben szó van, véleményem szerint nem lehet joghézagról beszélni. Azokat a tagállamokat, amelyek a filmszerző kizárólagos felhasználási jogait korlátozni akarják, mind a Berni Uniók Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése, mind az alapvető jogok kötelezik. Ezért már uniós jogi szinten sem lehet joghézagról beszélni. Ezenkívül figyelembe kell venni azt is, hogy a szerzői jog területén az uniós és a tagállami hatáskör párhuzamosan áll fenn. Így az uniós jogi szinten nem szabályozott kérdésekben a tagállamok hatásköre továbbra is fennáll. Ha az uniós jog tehát nem tér ki egy kérdésre, akkor a tagállamoknak kell az adott esetben fennálló hézagokat megszüntetni, és az eltérő értékeléseket elkerülni.²¹

20 — COM(92) 602 végleges – SYN 395., HL C 27., 7. o.

21 — A Bíróság jogfejlesztési hatáskörének kérdésével kapcsolatban – különösen az igazságszolgáltatás megtagadásának uniós jogi tilalmára is tekintettel – lásd Calliess, C., „Grundlagen, Grenzen und Perspektiven des Europäischen Richterrechts”, *Neue Juristische Wochenschrift* 2005., 929. és 932. o.

122. Másodszor az alapeljárás felperesének arra irányuló kifogását is el kell utasítani, hogy a Bíróság az Infopaq-ítéletben²² szintén analógia útján járt el. Ebben az ügyben egy önálló uniós jogi fogalom – a 2001/29 irányelv értelmében védelemben részesíthető mű fogalmának – értelmezéséről volt szó. A Bíróság ennek az önálló uniós jogi fogalomnak az értelmezésekor, amelyet a 2001/29 irányelv nem határoz meg, és amelyre vonatkozóan ebben az esetben más irányelvek sem tartalmaznak meghatározást, olyan különös szabályozások tartalmára támaszkodott, amelyek egyes művek szerzői jogi védelemben részesíthetőségének feltételeit rögzítették. A jelen ügyben ezzel szemben nem egy önálló uniós jogi fogalom meghatározásáról van szó. Az alapeljárás felperesének javaslata sokkal inkább arra irányul, hogy a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv rendelkezéseit a 2006/116 irányelv keretében alkalmazzák, holott azokat az utóbbi irányelv szándékosan nem tartalmazza.

123. Következésképpen azt kell megállapítani, hogy egy olyan ügyben, mint amilyenről itt szó van, nem lehet analógia útján alkalmazni a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdését.

b) Az uniós jogi előírásokról

124. Amint már említettem, a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése, valamint a Charta 17. cikke mindazonáltal olyan feltételeket tartalmaz, amelyeket a tagállamoknak figyelembe kell venniük, amikor a főszabály szerint a főrendezőt mint a film szerzőjét megillető kizárólagos felhasználási jogokat a film előállítójára kívánják telepíteni. Ezekből a rendelkezésekből a következő feltételek állapíthatók meg: először, a jogok ilyen telepítésének feltétele a főrendező mint a film szerzője és a film előállítója között létrejött szerződés (i). Másodszor, eltérő kikötésre is lehetőséget kell engedni (ii). Harmadszor, a film szerzőjére telepített tulajdonosi jogállás megköveteli, hogy kizárólagos felhasználási jogainak korlátozása esetén megfelelő díjazásban részesüljön (iii).

i) Szerződés fennállása

125. A kizárólagos felhasználási jogok filmelőállítóra történő telepítésének a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt egyik feltétele, hogy a főrendező olyan szerződést kössön a film előállítójával, amelyben vállalja a filmalkotás létrehozásához való közreműködői hozzájárulást.

ii) Eltérő kikötésekre vonatkozó lehetőség

126. Biztosítani kell továbbá az eltérő szerződéses kikötések lehetőségét. Ez a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) és d) pontjából következik. A b) pont úgy rendelkezik, hogy lehetőséget kell engedni ellenkező vagy különleges kikötésre, a d) pont pedig úgy, hogy ezen mindazt a megszorító feltételt érteni kell, amely részét képezi annak a szerződésnek, amelyben a film szerzője vállalta a filmalkotás létrehozásához való közreműködői hozzájárulást.

iii) Megfelelő díjazáshoz való jog

127. Végül annak a tagállamnak, amelyik a főszabály szerint a főrendezőt mint a film szerzőjét megillető kizárólagos felhasználási jogokat a film előállítójára kívánja telepíteni, biztosítani kell, hogy a film szerzője a korlátozás fejében megfelelő díjazásban részesüljön.

22 — Lásd a hivatkozást a 8. lábjegyzetben.

128. Kétségtelen, hogy a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése nem ír elő ilyen feltételt. A főszabály szerint a főrendezőt mint a film szerzőjét megillető kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő telepítése azonban a Charta 17. cikke által alapjogi védelemben részesített tulajdonosi jogállásba való beavatkozást valósít meg. Ez csak abban az esetben igazolható, ha a film szerzője méltányos összegű kártalanításban részesül.

– A főrendező mint filmszerző szerzői joga: alapjogilag védett tulajdonosi jogállás

129. Az uniós jog azáltal, hogy a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében és a 93/83 irányelv 1. cikkének (5) bekezdésében a főrendezőt a film szerzőjeként ismeri el, és alapvetően megfelelő felhasználási jogokat biztosít számára, tulajdonosi jogállással ruházza fel. Ezt a jogállást védelemben részesíti a Charta 17. cikke, amelynek (2) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy a tulajdon védelme a szellemi tulajdonra is kiterjed.²³

130. Nem lehet ezzel szemben azt felhozni, hogy a tagállamok a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése alapján a tagállamok olyan szabályt fogadhatnak el, amely szerint a főrendező a film szerzőjeként nem tilthatja meg a film hasznosítását. A 2006/116 irányelv (5) preambulumbekkezdésében található szelektív utalás ugyanis azt jelzi, hogy az irányelv nem biztosít lehetőséget a tagállamoknak arra, hogy a szerzői jogi tulajdonosi jogállás telepítését mint olyat megkérdőjelezzék. A 2006/116 irányelv (5) preambulumbekkezdése ugyanis csak a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjára és (3) bekezdésére utal. Nem hivatkozik a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének a) pontjára, amely a filmalkotásra vonatkozó szerzői jog jogosultjának meghatározását fenntartja a Berni Unióhoz tartozó országok számára. A Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének a) pontjára való hivatkozás elmaradása véleményem szerint világosan jelzi, hogy a tagállamoknak figyelembe kell venniük a főrendező uniós jogi szinten meghatározott szerzői jogosultságát. Következésképpen a tagállamoknak a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjával és (3) bekezdésével összefüggésben a 2006/116 irányelv (5) preambulumbekkezdésében megmaradt hatáskörük keretében is figyelembe kell venniük a főrendező alapvető jogok által védett szerzői jogosultságát.²⁴

– A tulajdonosi jogállásba történő beavatkozás igazolásának feltételei

131. Amikor valamely tagállam a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjában és (3) bekezdésében biztosított hatáskörét gyakorolja, és korlátozza a film rendezőjét a film szerzőjeként megillető kizárólagos felhasználási jogokat, akkor beavatkozik a főrendezőt megillető tulajdonosi jogállásba. Az ilyen beavatkozás csak akkor igazolható, ha megfelel a Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondatában és 52. cikkében foglalt feltételeknek.

132. A Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondatában foglalt beavatkozás először is csak közérdekből történhet. Ez a fentebb ismertetett megállapításokra tekintettel akkor van így, ha a főszabály szerint a főrendezőt mint a film szerzőjét megillető kizárólagos felhasználási jogokat annak biztosítása végett telepítik a film előállítójára, hogy az eredményesen tudja hasznosítani a filmet.

133. A Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondata szerint továbbá az elszenvedett veszteségekért kellő időben fizetett, méltányos összegű kártalanítást kell biztosítani. Egy olyan ügyben, mint amilyenről a jelen esetben szó van, ez a feltétel a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből következik. A kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára megfelelő összegű kártalanítás

23 — Lásd a 2001/29 irányelv (9) preambulumbekkezdését is, amely kiemeli, hogy a szellemi tulajdon a tulajdon részének kell tekinteni.

24 — A szabályozás keletkezésének történetére vonatkozóan lásd: Ricketson, S., *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886 – 1986*, Kluwer 1987., 10.26. és azt követő pontokat.

nélkül történő telepítése ugyanis aránytalan lenne, és a tulajdonhoz fűződő jog lényegi tartalmát sértené. A megfelelő összegű kártalanítás fizetésének elmaradása ugyanis a veszéllyel fenyeget, hogy a kizárólagos felhasználási jogoknak a filmelőállítóra történő telepítése kiüresíti a főrendező alapvető jogok által védett szerzői jogosultságát.²⁵

iv) Közbenső következtetés

134. Közbenső következtetésként azt kell megállapítani, hogy a tagállamok arra irányuló hatáskörének, hogy a főrendezőt a film szerzőjeként megillető kizárólagos felhasználási jogokat a film előállítójára telepítsék, a következő feltételei vannak:

- A főrendező és a film előállítója között olyan szerződésnek kell lennie, amelyben a főrendező vállalja a rendezői tevékenység teljesítését;
- lehetőséget kell engedni olyan eltérő kikötésekre, amelyek alapján a főrendező a kizárólagos jogokat, illetve azok gyakorlását fenntartja magának;
- biztosítani kell, hogy a film szerzője megfelelő összegű kártalanításban részesüljön.

4. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondatához hasonló szabályozásnak az uniós jogi előírásokkal való összeegyeztethetősége

135. A fenti megállapítások alapján most a kérdést előterjesztő bíróság arra vonatkozó kételyeit fogom megvizsgálni, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen az UrhG 38. §-ának (1) bekezdése.

136. Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság először is azért támaszt az ilyen nemzeti rendelkezésnek az uniós jogi előírásokkal való összeegyeztethetősége iránti kételyeket, mert azt a felhasználási jogoknak kizárólag a film előállítójára történő eredeti, közvetlen telepítéseként értelmezi, úgy ezek a kételyek nem megalapozottak. Mint már fentebb kifejtettem, az uniós jogi előírások ugyanis nem rendelkeznek kötelezően úgy, hogy a kizárólagos felhasználási jogokat eredetileg, közvetlenül a film szerzőjére kell telepíteni. E tekintetben nemcsak az olyan nemzeti szabály egyeztethető össze az uniós jogi előírásokkal, amely alapján vélelmezni kell, hogy a főrendező az őt mint filmszerzőt megillető, említett felhasználási jogokat átruházta a film előállítójára, illetve megfelelő felhasználási jogokat biztosított számára, hanem az olyan szabály is, amely alapján a kizárólagos felhasználási jogok eredetileg a film előállítójánál keletkeznek.

137. Igaz, hogy a főrendezőnek mint a film szerzőjének biztosított felhasználási jogok korlátozására nem vonatkoznak a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésében foglalt feltételek. Lényegében azonban hasonló feltételeknek kell megfelelnie.

138. Először is a főrendezőnek olyan szerződést kell kötnie a film előállítójával, amelyben vállalja a filmalkotás létrehozásához való hozzájárulását.

25 — Emellett szól a 2001/29 irányelv (10) preambulumbekzdése, amely alapján a szerzőnek megfelelő díjazásban kell részesülnie. Továbbá a 2006/116 irányelv (11) preambulumbekzdéséből, a 93/83 irányelv (24) preambulumbekzdéséből és a 2001/29 irányelv (9) preambulumbekzdéséből az következik, hogy a szerzői jog területén e cél eléréséhez a jogok magas szintű védelmére van szükség.

139. Úgy tűnik, hogy egy olyan nemzeti rendelkezés, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata, nem tartalmaz kifejezetten ilyen feltételt. Ennek azonban aligha lehetnek következményei, mivel a főrendező tevékenységét rendszerint kifejezett vagy legalábbis hallgatólagos szerződés alapján végzi. Abban a nehezen elképzelhető, atipikus esetben, ha a főrendező nem kötött szerződést a film előállítójával, egy olyan nemzeti szabályozás, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata, csak olyan értelmezés mellett lenne összeegyeztethető az uniós joggal, hogy ilyen esetben nem kerül alkalmazásra.

140. Másodszor a nemzeti jognak lehetőséget kell engednie olyan eltérő szerződéses kikötésekre, amelyek szerint a kizárólagos felhasználási jogok nem a film előállítóját, hanem a film szerzőjét illetik meg.

141. Igaz, hogy egy olyan szabályozás, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondata, nem rendelkezik kifejezetten ilyen lehetőségről. Ettől azonban még nem lesz feltétlenül ellentétes az uniós joggal. Amennyiben ugyanis ez a norma nem kógens, hanem diszpozitív jellegű, akkor a szerződő felek eltérhetnek tőle. A Berni Uniók Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b) és d) pontjában foglalt előírásokkal ezért összeegyeztethető az a diszpozitív nemzeti norma, amely alapján a felhasználási jogok eltérő kikötések esetén eredetileg a film szerzőjénél, nem pedig a film előállítójánál keletkeznek. Szintén összeegyeztethető lenne ezekkel az előírásokkal az olyan nemzeti norma, amely szerint a felhasználási jogok ugyan eredetileg a film előállítójánál keletkeznek, de eltérő kikötés alapján átruházhatók a film szerzőjére. Ezzel szemben ellentétes lenne az uniós joggal az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének első mondatához hasonló szabályozás, ha nem lenne lehetőség eltérő kikötésre.

142. Harmadszor a tagállamnak ilyen esetben biztosítania kell azt, hogy a film szerzője – akinek szerzői jogi tulajdonosi jogállását beleegyezése nélkül korlátozzák – megfelelő összegű kártalanításban részesüljön.

143. Az olyan nemzeti rendelkezés, mint az UrhG 38. §-ának (1) bekezdése, nem ír elő megfelelő összegű kártalanítást. Úgy tűnik, hogy a nemzeti jog más rendelkezéseiből sem vezethető le megfelelő összegű kártalanításra vonatkozó igény. Az osztrák kormány ebben az összefüggésben azt fejtette ki, hogy álláspontja szerint a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy ne csak a kizárólagos felhasználási jogokat, hanem az e jogok mögött álló tulajdonosi jogosultságokat is szabadon telepítsék valakire. Ezért szerinte a kizárólagos felhasználási jogoknak a film előállítójára történő telepítése esetén nem kell a főrendezőnek járó megfelelő összegű kártalanítást előírni.

144. Ahogyan a fent említett megállapításokból²⁶ következik, számomra úgy tűnik, hogy az ilyenfajta megközelítés nem egyeztethető össze az uniós jogi előírásokkal. A főrendező filmalkotáshoz fűződő szerzői jogosultságának biztosításával az uniós jog tulajdonosi jogállást is meghatározott, amelyre a tagállamoknak figyelemmel kell lenniük. Az ebbe a tulajdonosi jogállásba történő beavatkozás során biztosítani kell azt, hogy a főrendező mint a film szerzője, megfelelő összegű kártalanításban részesüljön.

VI – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részéről, valamint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdésről

145. A kérdést előterjesztő bíróság kételyeket támaszt azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata. Ezen nemzeti szabályozás szerint a szerző törvényben előírt díjigényei – amennyiben nem elidegeníthetetlenek, és a film előállítója és a szerző nem állapodott meg ettől eltérően – fele-fele arányban illetik meg a film előállítóját és a szerzőt. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint ez a szabályozás elsősorban az UrhG 42b. §-a szerinti ún. üres kazetta jogdíjra

26 — Lásd a jelen indítvány 127–133. pontját.

vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti igényről van szó, amely méltányos díjazást kíván biztosítani azért, mert a nemzeti jog alapján a magáncélú többszörözés bizonyos mértékben megengedett, és ez a szerző számára a 2001/29 irányelv 2. cikkében biztosított többszörözési jog korlátozásával jár.

146. Ebben az összefüggésben teszi fel a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésének második részét, valamint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdést.

147. A kérdést előterjesztő bíróság először is azt kérdezi, hogy megköveteli-e az uniós jog azt, hogy az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata értelmében vett, törvényben előírt díjigényeket és különösen az üres kazetta jogdíjat eredetileg a filmalkotás főrendezőjére mint a film szerzőjére telepítsék. Amennyiben igen, úgy a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné továbbá tudni, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, amely alapján vélelmezni kell, hogy a törvényben előírt díjigények a film előállítójára szálltak át. Ezután azt kérdezi, hogy alkalmazandók-e egy ilyen vélelemre a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésében, valamint 5. cikkében foglalt feltételek.

148. Végül a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten azt kérdezi, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata.

A – A felek fő érvei

149. Az *alapeljárás felperesének* és a *spanyol kormánynak* az álláspontja szerint nem egyeztethető össze az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata.

150. Az *alapeljárás felperese* és a *spanyol kormány* kifejti, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontja értelmében vett díjigények a főrendezőt mint a film szerzőjét kell, hogy megillessék. Az *alapeljárás felperese* előadja, hogy ebbe azok a díjigények is beletartoznak, amelyeket a tagállam a szabad felhasználás más eseteire vonatkozóan előír. E tekintetben a 2006/116 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében szabályozott alkotói elv alkalmazásának van helye. Szerződésben azonban rendelkezni lehet ezekről a díjigényekről.

151. A *spanyol kormány* álláspontja szerint már maga a kizárólagos felhasználási jogok átruházására vonatkozó vélelem sem egyeztethető össze az uniós joggal. Azt a célt szolgálja ugyanis, hogy megkönnyítse ezeknek a jogoknak a forgalmazását, és biztosítsa ezáltal a filmelőállító befektetői pozícióját. Ez nem vonatkozik a megfelelő díjazásra vonatkozóan törvényben előírt igényekre. Ilyen esetben ezeknek a díjigényeknek az átruházása ugyanis nem könnyítené meg a filmjogok forgalmazását. Ezért egy olyan szabály, amely szerint vélelmezni kell a megfelelő díjazásra vonatkozó igényeknek a film producerére történő átruházását, nem megengedett az uniós jog alapján.

152. Az *alapeljárás felperese* ezzel szemben a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv szabályainak analógiájára megengedhetőnek tartja a jogszabályi vélelmek alkalmazását. Ennek során azonban figyelembe kell venni a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 5. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezéseket. Először is a vélelemnek megdönthetőnek kell lennie. Másodsor szerződés fennállása szükséges. Továbbá megfelelő díjazást kell biztosítani, amelyről nem lehet lemondani. Egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata, azért nem egyeztethető össze az uniós jogi előírásokkal, mert nem tartja be ezeket a feltételeket. Először is nem telepíti eredetileg a teljes díjigényt a főrendezőre, hanem csak a felét. A másik felének a filmelőállítóra való telepítésére vonatkozóan nem

áll fenn jogszabályi vélelem. Az uniós jogi előírásokkal ellentétben nem szabja feltételül továbbá a szerződés fennállását. A filmszerző díjigényére vonatkozó szabályozás továbbá diszpozitív jellegű. A díjazás felének a film előállítója számára történő biztosítása azonban azért tekinthető indokoltnak, mert a film előállítója a film első előállítójaként szomszédos jogok jogosultja.

153. Az *alapeljárás alperesének és az osztrák kormány*nak az álláspontja szerint összeegyeztethető az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata.

154. Az *alapeljárás alperesének álláspontja* szerint a díjazásra vonatkozó szabályok bevezetése és kialakítása a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik. Ezért a tagállamok azt is eldönthetik, hogy kinek biztosítják ezeket a díjigényeket. A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezések csak a kizárólagos felhasználási jogokra vonatkoznak, de nem szabályozzák a törvényben előírt díjigényeket. Egyébként is lehetőség van olyan véelmek felállítására, amelyek alapján vélelmezni kell a törvényben előírt díjigényeknek a filmelőállítóra történő átruházását. Különben a törvényben előírt díjigények kizárólag a film szerzőjét illelnék meg, ami nem lenne megfelelő megoldás. Mivel a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdése nem alkalmazandó olyan esetben, mint a jelen ügy, és ezért a filmszerzőt megillető díjigények átruházására vonatkozóan nincsenek uniós jogi előírások, a tagállamok ezeket is teljesen szabadon szabályozhatják. Egyébként a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdése nem ellentétes egy olyan nemzeti rendelkezéssel, amely szerint a filmszerző szabadon rendelkezhet az ilyen díjigényekről.

155. Az *osztrák kormány álláspontja* szerint a főrendező díjigényét nem lehet a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjára alapítani. A jogszabályi véelmek ugyanis nem minősülnek kivételnek vagy korlátozásnak. Egyébként pedig, még ha ezt a rendelkezést alkalmazni is lehetne a jogszabályi véelmekre, akkor is figyelembe kell venni, hogy nincsen megtiltva az ebben a rendelkezésben előírt, a magáncélú többszörözésért járó „méltányos díjazásról” való lemondás.

B – A jogkérdésről

1. Előzetes megjegyzés

156. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második része arra vonatkozik, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata. Ez a nemzeti rendelkezés a törvényben előírt díjigényeket szabályozza. Úgy rendelkezik, hogy a szerző törvényben előírt díjigényei – amennyiben nem elidegeníthetetlenek, és a film előállítója és a szerző nem állapodott meg ettől eltérően – fele-fele arányban illetik meg a film előállítóját és a szerzőt.

157. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a törvényben előírt díjigények körébe elsősorban az ún. üres kazetta jogdíj tartozik. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti igényről van szó, amely méltányos díjazást kíván biztosítani a szerzőnek azért, mert a nemzeti jog alapján a magáncélú többszörözés bizonyos mértékben megengedett, és ez a szerző számára biztosított többszörözési jog korlátozásával jár.

158. A továbbiakban először azt fogom megvizsgálni, hogy összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal egy olyan szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata, amennyiben az ún. üres kazetta jogdíjra alkalmazzák. Ennek során először azt fogom ismertetni, hogy milyen uniós jogi előírások következnek a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjából (1). Ezután azt fogom vizsgálni, hogy összeegyeztethető-e ezekkel az előírásokkal egy olyan szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata (2).

159. A kérdést előterjesztő bíróság kérdései az üres kazetta jogdíjon túlmenően az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata értelmében vett további, törvényben előírt díjigényekre is vonatkoznak. A kérdést előterjesztő bíróság azonban nem fejt ki, hogy konkrétan milyen díjigényekről van szó, és így nem egyértelmű, hogy melyik uniós jogi előírás alkalmazandó ezekre a további díjigényekre. Ezért a továbbiakban ezeket a konkrétan nem meghatározott, törvényben előírt díjigényeket nem vizsgálom.

2. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazásról

160. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint a tagállamok az irányelv 2. cikkében szabályozott többszörözési jog alól korlátozásokat állapíthatnak meg a természetes személy általi, magáncélra szolgáló többszörözés tekintetében. Ebben az esetben azonban a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az érintett jogosultak ellenszolgáltatásként méltányos díjazásban részesüljenek. Így e rendelkezés szerint a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy a magáncélú többszörözések tekintetében megállapítanak-e korlátozást a többszörözési jogra vonatkozóan. Ha ilyen korlátozást állapítanak meg, akkor azonban biztosítaniuk kell, hogy az érintett jogosultak méltányos díjazásban részesüljenek. E tekintetben nincsen mérlegelési jogköre a tagállamoknak.

a) Kit illet meg a méltányos díjazás?

161. Azon jogosultak körébe, akiknek a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint méltányos díjazásban kell részesülniük, mindazon személyek tartoznak, akiknek a 2001/29 irányelv 2. cikkében biztosított kizárólagos többszörözési jogát a magáncélú többszörözés hozzájárulásuk nélkül történő megengedése érinti. Közéjük tartoznak különösen

- a filmalkotás szerzője, amennyiben a művének többszörözésére vonatkozóan a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjában biztosított kizárólagos joga érintett;
- a filmek első rögzítésének előállítója, amennyiben filmjének eredeti és többszörözött példányai tekintetében történő többszörözésére vonatkozóan a 2001/29 irányelv 2. cikkének d) pontjában biztosított kizárólagos joga érintett.

162. Egy olyan esetben, mint a jelen ügy, felmerül a kérdés, hogy a főrendező vagy a filmelőállító minősül-e a 2001/29 irányelv 2. cikkével összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében érintett személynek. Egyrészt, mint fentebb kifejtettem, a főrendezőt kell a filmalkotás szerzőjének tekinteni.²⁷ Másrészt a tagállam arra használt egy uniós jog által biztosított hatáskört, hogy a főszabály szerint a főrendezőt mint filmszerzőt megillető többszörözési jogokat a film előállítójára telepítse.²⁸

163. Véleményem szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját és 2. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy olyan esetben, mint a jelen ügy, a méltányos díjazás a főrendezőt mint a film szerzőjét illeti meg. Az e rendelkezések értelmében vett méltányos díjazás ugyanis a Charta 17. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében vett megfelelő összegű kártalanításnak minősül, amellyel a szerzőt szerzői jogainak korlátozásáért kártalanítani kell. Mint fentebb kifejtettem, a tagállamok arra irányuló hatásköre, hogy a főszabály szerint a filmszerzőt

27 — Lásd a jelen indítvány 84–99. pontját.

28 — Lásd a jelen indítvány 100–115. pontját.

megillető többszörözési jogokat a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése alapján a film szerzőjére telepítsék, nem kérdőjelezi meg a szerzői jogállás főrendezőre telepítését.²⁹ Ezért olyan esetben, mint a jelen ügy, a főrendezőt kell filmszerzőnek tekinteni akkor is, ha a tagállam a többszörözési jogokat a film előállítójának biztosította.

b) További előírások

164. Figyelembe kell továbbá venni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja a méltányos díjazás szerző részére történő biztosításán kívül nem tartalmaz más előírást. Mivel az EUMSZ 288. cikk (3) bekezdése szerint az irányelv az elérendő célokat illetően kötelező a tagállamra, de a cél elérésének módját illetően nem, a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik az, hogy hogyan biztosítja a méltányos díjazást az említett személyek számára.

165. A 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint ezért kizárólag annak van döntő jelentősége, hogy a tagállamok méltányos díjazást biztosítsanak a film szerzőjének vagy szerzőinek. Az viszont, hogy ezt milyen módon biztosítják, a mérlegelési jogkörükbe tartozik. Így dönthetnek például úgy, hogy a szerzőknek közvetlen díjigényt biztosítsanak a magáncélú többszörözésre használható hordozók vásárlóival szemben. De dönthetnek például úgy is, hogy a filmelőállítók díjigényét biztosítják a magáncélú többszörözésre használható hordozók vásárlóival szemben, majd a filmszerző díjigényét a filmelőállítóval szemben.

166. Befejezésképpen arra szeretnék rámutatni, hogy az üres kazetta jogdíj nem következik sem a Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjából és (3) bekezdéséből, sem pedig a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdéséből. A Berni Unió Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése ugyanis – amint ez a szövegből („nem ellenezhetik”) következik – csak a kizárólagos felhasználási jogokra alkalmazandó. A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 3. cikkének (4) és (5) bekezdésének analógia útján történő alkalmazása sem jöhet szóba, mivel a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szabályozza a magáncélú többszörözésért járó méltányos díjazást, és így nem áll fenn joghézag.

167. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részére és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre ezért azt kell válaszolni, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjából nem következik olyan uniós jogi előírás, amely alapján a főrendezőnek mint a filmalkotás szerzőjének kötelező jelleggel méltányos díjazást kell biztosítani a magáncélú többszörözésre használható hordozók vásárlóival szemben. A tagállamoknak azonban biztosítaniuk kell, hogy a főrendező a filmalkotás szerzőjeként méltányos díjazásban részesüljön annak ellenértékeként, hogy a magáncélú többszörözés hozzájárulás nélküli megengedésével korlátozták a szerzői jogát.

3. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondatához hasonló nemzeti szabályozás uniós jogi előírásokkal való összeegyeztethetősége

168. A fenti megállapítások alapján most a kérdést előterjesztő bíróság arra irányuló kérdésével szeretnék foglalkozni, hogy egy olyan nemzeti szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata, az üres kazetta jogdíjigényre alkalmazást illetően összeegyeztethető-e az uniós jogi előírásokkal.

29 — Lásd a jelen indítvány 129., 130. pontját.

169. Egy olyan szabályozás szerint, mint az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése, a film szerzőjét műve magáncélú többszörözésének ellenértékeként megfelelő díjazás illeti meg. Egy olyan szabályozás szerint azonban, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata, ezt a díjazást ketté kell osztani úgy, hogy a filmszerzőnek csak a díjazás fele jár, a másik felét a film előállítója kapja.

170. Egy ilyen nemzeti szabályozás véleményem szerint nem egyeztethető össze minden további nélkül az uniós jogi előírásokkal. Mint azt fentebb már kifejtettem, a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint a szerzőnek méltányos díjazásban kell részesülnie annak ellenértékeként, hogy filmalkotása magáncélú többszörözését a hozzájárulása nélkül megengedik. Úgy tűnik, hogy az UrhG 42b. §-ában foglalt szabályozás, amely szerint a film szerzőjét megfelelő díjazás illeti meg, megfelel ennek az előírásnak. Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti felosztással a filmszerzőnél végül azonban csak a fele marad annak a díjazásnak, amely többszörözési jogának korlátozására tekintettel megfelelőnek minősül.

171. Függetlenül attól, hogy pénzben kifejezve mekkora a díjazás, ez a felosztási szabály már elgondolását tekintve sem tűnik összeegyeztethetőnek az uniós jogi előírásokkal.

172. Igaz, hogy az uniós jog szempontjából nem vet fel problémát, hogy egy tagállam a filmszerző és a filmelőállító számára is biztosítja a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazást. Mint azt fentebb kifejtettem, a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) és d) pontjával összefüggésben értelmezve ez a rendelkezés ugyanis mind a filmszerző, mind a filmelőállító számára biztosítja a méltányos díjazáshoz való jogot. A film szerzőjét a filmalkotáshoz fűződő szerzői jogainak korlátozásáért, a film előállítóját pedig a filmje eredeti, illetve többszörözött példányainak többszörözéséért kell kártalanítani.

173. Elvi elgondolását tekintve összeegyeztethetetlen azonban a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával egy olyan szabályozás, amely szerint a filmszerző szerzői jogának korlátozására tekintettel méltányos díjazást fel kell osztani a filmszerző és a filmelőállító között, amennyiben ez azzal a következménnyel jár, hogy a film szerzője csak a felét kapja annak a méltányos díjazásnak, amely szerzői jogai korlátozására tekintettel megfelelőnek minősül.

174. Úgy tűnik, hogy ez az uniós jogi előírásokkal össze nem egyeztethető elgondolás húzódik meg egy olyan rendelkezés mögött, mint amilyen az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondatával összefüggésben értelmezett 42b. §-a.³⁰

175. Az osztrák kormány a tárgyaláson ezt az elgondolást azzal indokolta, hogy a méltányos díjazás megítélése a tagállamok mérlegelési jogkörébe tartozik. Az uniós jog ugyanis nem határozza meg azt, hogy kinek a részére kell megítélni a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti méltányos díjazást.

176. Ez az előfeltevés téves. Mint fentebb kifejtettem,³¹ a tagállamoknak akkor is biztosítaniuk kell a film szerzője számára a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett méltányos díjazást, ha a Berni Uniós Egyezmény 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontjában és (3) bekezdésében biztosított hatáskörüket gyakorolva a többszörözési jogot a film előállítójára telepítették.

30 — Az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondata kivételt állapít meg azokra az elidegeníthetetlen díjigényekre vonatkozóan, amelyek nem kerülnek felosztásra a filmszerző és a filmelőállító között, hanem teljes egészükben a film szerzőjénél maradnak. Ilyen elidegeníthetetlen díjigényen elsősorban a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv 5. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (4) és (5) bekezdését kell érteni. Más díjigények esetében azonban a filmszerző díjazásának a fele a film előállítóját illeti meg.

31 — Lásd a jelen indítvány 160–167. pontját.

177. Összegzésül azt kell ezért megállapítani, hogy egy olyan szabályozás, mint az UrhG 38. §-a (1) bekezdésének második mondatával összefüggésben értelmezett 42b. §-a, nem egyeztethető össze a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával, amennyiben egy ilyen rendelkezés szerint a filmszerző szerzői jogának korlátozására tekintettel méltányosnak minősülő díjazást fel kell osztani a filmszerző és a filmelőállító között. Összeegyeztethető azonban a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával egy olyan nemzeti szabályozás, amely mind a filmszerző, mind a filmelőállító számára méltányos díjazást állapít meg, amely a film szerzőjét filmalkotásának többszörözésért, a film előállítóját pedig a filmje eredeti, illetve többszörözött példányainak többszörözéséért kártalanítja.

VII – Kiegészítő megjegyzés

178. Csupán kiegészítésül szeretnék a Bíróság Padawan-ügyben hozott ítéletére³² utalni. Ezen ítélet szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy a méltányos díjazást szükségképpen a védelem alatt művek magáncélú másolatai kivételének bevezetésével a szerzőknek okozott hátrány alapján kell kiszámítani. A magáncélú másolat után fizetendő díjnak különösen az olyan digitális többszörözésre alkalmas adathordozókra való különbségtétel nélküli alkalmazása, amelyeket nem magánfelhasználók részére bocsátanak rendelkezésre, és amelyek nyilvánvalóan kizárólag magáncélú másolatok készítésétől eltérő használatra szolgálnak, nem egyeztethető ezért össze a 2001/29 irányelvvvel.

VIII – Véggövetkeztetések

179. A fentiekben kifejtettek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

1. A műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló, 1993. szeptember 27-i 93/83/EGK tanácsi irányelv 2. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (5) bekezdését és az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. és 3. cikkével összefüggésben értelmezve a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről (kodifikált változat) szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a főrendező e rendelkezések értelmében filmszerzőnek minősül, és ezért főszabály szerint megilleti a többszörözésre, a műholdas sugárzásra és az egyéb módon, a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel útján történő nyilvánosságához közvetítésre vonatkozó felhasználási jog.
2. A tagállamok azonban az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Unió Egyezmény Párizsban 1971. július 24-én felülvizsgált szövegének 14bis cikke (2) bekezdésének b), c) és d) pontja és (3) bekezdése alapján jogosultak olyan szabályozás megállapítására, amely szerint ezek a kizárólagos felhasználási jogok eredetileg a film előállítójánál keletkeznek, amennyiben
 - a főrendező és a film előállítója között olyan szerződés áll fenn, amellyel a főrendező vállalja a rendezői tevékenység teljesítését;
 - lehetőség van olyan eltérő kikötésekre, amelyek alapján a főrendező a kizárólagos jogokat, illetve azok gyakorlását fenntartja magának;

32 — A Bíróság C-467/08. sz. Padawan-ügyben 2010. október 21-én hozott ítélete (EBHT 2010., I-10055. o.).

- a tagállamok biztosítják, hogy a film szerzője ebben az esetben az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében vett megfelelő összegű kártalanításban részesüljön.
3. Ha a tagállamok a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján a magáncélú többszörözés tekintetében korlátozzák a filmszerző számára a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjában biztosított többszörözési jogot, akkor biztosítaniuk kell, hogy a film szerzője méltányos díjazásban részesüljön. Amennyiben ezt biztosítják, úgy nem ellentétes ezekkel az előírásokkal egy olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a magáncélú többszörözés miatti díjigények eredetileg a film előállítójánál keletkeznek.
 4. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját és 2. cikkének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem egyeztethető össze egy olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a filmszerző megfelelő díjazását fele-fele arányban fel kell osztani a film szerzője és a film előállítója között, aminek következtében a film szerzője csak a felét kapja annak a díjazásnak, amely szerzői jogának korlátozására tekintettel megfelelőnek minősül.